

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Kristýna Kasalová

**Vstup Chorvatska do EU s ohledem na problematické oblasti
přístupových jednání**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Doc. Dan Marek, Ph.D., M.A.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 11. dubna 2011

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce Doc. Danu Markovi, Ph.D., M.A. za podnětné připomínky, rady a odborné vedení bakalářské práce.

Abstrakt

Cílem předkládané bakalářské práce je analýza vývoje vztahů mezi Chorvatskem a Evropskou unií s ohledem na problematické body přístupových jednání. Přesto, že se v průběhu jednání objevilo několik sporných oblastí, tak v práci jsou reflektovány pouze ty, které do přístupových rozhovorů zasáhly nejvíce. Tyto oblasti jsou také zřejmě důvodem, proč Chorvatsko stále není členem EU. V práci jsou tedy analyzovány následující body: spolupráce Chorvatska s ICTY, hraniční spor mezi Chorvatskem a Slovinskem, problematika národnostních menšin, nedostatečně fungující soudní systém a korupce. Jednotlivé kapitoly nám tedy postupně objasňují, zda problematické body byly důvodem, který ovlivnil rychlost a výsledek přístupových jednání.

Klíčová slova

Evropská unie, Chorvatsko, rozšiřování EU, ICTY, hraniční spor, národní menšiny, korupce

Abstract

The aim of this thesis is an analysis of relations between Croatia and the European Union with regard to the problematic issues of accession negotiations. Despite, that during the negotiations were few problematic areas, at work are reflected only problems, which accession talks most influenced. These areas are probably the reason why Croatia is still not an EU member. In this work are therefore analyzed the following items: cooperation of Croatia with the ICTY, the border dispute between Croatia and Slovenia, the issue of ethnic minorities, lack of a functioning judicial system and corruption. The following chapters could explain, that problematic issues were the reasons, which influenced the speed and outcome of accession negotiations.

Key words

European Union, Croatia, EU enlargement, ICTY, border dispute, national minorities, corruption

Obsah

Úvod	7
1. Rozšiřovací proces Evropské unie se zaměřením na západní Balkán	12
1.1. Politika rozšiřování EU a přístupová kritéria.....	14
1.2. Proces jednání – „screening“	16
1.3. Nástroje a předvstupní strategie EU vůči západnímu Balkánu	18
1.3.1. Proces stabilizace a přidružení.....	19
1.3.2. Evropská partnerství	20
1.3.3. Předvstupní finanční pomoc.....	21
2. Vývoj vztahů mezi Chorvatskem a EU od podání žádosti o členství do zahájení přístupových jednání.....	24
2.1. Podání žádosti Chorvatska o členství v EU a následný odklad jednání	25
2.2. Obnovení přístupových jednání mezi Chorvatskem a EU.....	27
2.3. Chorvatsko jako kandidátská země a její přípravy na členství v EU.....	28
3. Problematické aspekty ve vztazích mezi Chorvatskem a EU před a během přístupových vyjednávání.....	32
3.1. Práva národnostních menšin jako měřítko demokratizace	33
3.2. Spolupráce s Mezinárodním soudním tribunálem v Haagu pro bývalou Jugoslávii	39
3.3. Reforma soudnictví a problematika korupce.....	43
3.4. Hraniční spor mezi Slovinskem a Chorvatskem.....	48
4. Uzavření chorvatských přístupových jednání v roce 2011 – realita nebo fikce?	52
Závěr	56
Prameny a literatura	60
Literatura	67
Přílohy.....	71

Úvod

Tato bakalářská práce se snaží nastínit vývoj vztahů Chorvatska a Evropské unie (EU) od zahájení procesu stabilizace, přes podání žádosti o členství v Unii až do současnosti. Vztahy Chorvatska a EU nemohly být takové jako vztahy s ostatními postkomunistickými zeměmi střední a východní Evropy, protože se Chorvatsko muselo vyrovnat jak s následky válečného konfliktu z počátku 90. let, tak i z následného autoritativního vládnoucího režimu Franja Tuđmana.

EU v současné době považuje Chorvatsko za nejvíce perspektivní ze všech kandidátských zemí a jeho přístupová jednání by měla být završena v roce 2011. Intenzivní příprava Chorvatska na vstup do EU byla zahájena již v roce 2000, kdy v listopadu v Záhřebu byl zahájen Proces stabilizace a přidružení pro pět zemí jihovýchodní Evropy včetně Chorvatska. Na základě tohoto procesu byla o rok později sepsána Stabilizační a asociační dohoda (SAA), která měla vysokou politickou hodnotu. Byla založena na postupném zavedení zóny volného obchodu a reforem tak, aby bylo dosaženo přijetí norem EU s cílem přiblížit se ke Společenství.¹ Podpisem Dohody Chorvatsko získalo statut přidruženého člena EU a možnost stát se kandidátskou zemí. 21. února 2003 v Aténách podalo Chorvatsko, jako první země západního Balkánu žádost o členství v EU. Chorvatská vláda tak formálně zahájila proces přistupování k Evropské unii. Rada EU pověřila Evropskou komisi (EK), aby připravila stanovisko (avis) k chorvatské žádosti a doporučila, jestli mají být započata přístupová jednání. EK v dubnu 2004 vydala pozitivní stanovisko k chorvatské žádosti a doporučila Evropské radě (ER) zahájit jednání s Chorvatskem. ER doporučení schválila a udělila tak Chorvatsku statut kandidátské země. Přístupová jednání měla být započata v březnu 2005 pouze za předpokladu, že země bude plně spolupracovat s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Haagský tribunál ovšem tuto skutečnost nepotvrdil, přičemž avis Evropské komise vyzýval k větší spolupráci chorvatských soudů v posuzování válečných zločinů a zejména plná spolupráce s ICTY byla podmíněna dopadením generála Ante Gotoviny, což splněno nebylo. Rada EU tak rozhodla jednání s Chorvatskem odložit. Oficiální status kandidátské země na

---

¹*Stabilisation and Association Agreements*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/history_en.htm (11. 2. 2011)

plnoprávné členství v EU byl Chorvatsku udělen na zasedání ER v Bruselu 18. června 2004.²

Ačkoliv Chorvatsko na své cestě do EU dosáhlo četných úspěchů, tak odložení přístupových jednání dokazuje, že se země stále nevypořádala s následky válečného konfliktu. Už před zahájením přístupových jednání se objevovala sporná témata ve vztazích Chorvatsko-EU, kterými se chorvatská vláda musela začít intenzivně zabývat. Bez vyřešení těchto sporných bodů nebylo možné dále pokračovat v přístupových vyjednáváních neboť EK dala Chorvatsku jasně najevo, že pokud se země chce stát součástí EU, tak musí tyto problémy vyřešit. Jednalo se například již o zmíněnou spolupráci Chorvatska s ICTY, která vedla k odložení přístupových vyjednávání. Mezi další problematické body patřily špatné vztahy Chorvatska se sousedním Slovinskem. Tyto dvě země rozdělával spor o hranice v Piranském zálivu, který vyústil v blokadu přístupových vyjednávání Chorvatska s EU na několik měsíců ze strany Slovinska. Mezi další sporné body, na které EK poukázala, patří diskriminace národnostních menšin a nedodržování jejich práv, nedostatečně fungující soudní systém, korupce a organizovaný zločin.

Hlavním cílem této bakalářské práce s názvem „Vstup Chorvatska do EU s ohledem na problematické oblasti přístupových jednání“ je analýza vývoje vztahů mezi Chorvatskem a EU s přihlédnutím na vybrané problémy, které se promítly do přístupových vyjednávání mezi EU a Chorvatskem. Přesto, že se v průběhu jednání mezi EU a Chorvatskem objevilo několik konfliktů, tak v této práci budou analyzovány pouze některé sporné oblasti, které do přístupového procesu zasáhly nejvíce a pro řadu členských zemí byly rozhodující, zda Chorvatsko přijmou jako kandidáta na členství či nikoliv. Zvolené sporné body jsou také zřejmě důvodem, proč Chorvatsko stále není členem EU, ačkoliv termíny na možný vstup do EU byly již několikrát stanoveny. V práci se tedy budu zabývat následujícími oblastmi: nedostatečná spolupráce Chorvatska s ICTY, hraniční spor mezi Chorvatskem a Slovinskem o Piranský záliv, problematika národnostních menšin, nedostatečně fungující soudní systém a korupce, která v současnosti hýbe chorvatskou politickou scénou. Tyto problémy jak v minulosti,

---

² ER zdůraznila, že Chorvatsko musí zachovat plnou spolupráci s ICTY a přijmout všechna nezbytná opatření k zajištění všech uprchlíků a k jejich následnému vydání do Haagu. Chorvatsko dále musí vyvinout úsilí v oblasti ochrany práv menšin, návratu uprchlíků do země, reformy soudnictví a v boji s korupcí. *Brussel European Council 17and 18 June 2004*. In: Council of the European Union website, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/81035.pdf, (11. 2. 2011)

tak i dnes stále zasahují do vyjednávání mezi EU a Chorvatskem a na přístupový proces měly a mají výrazný vliv. Zatímco před zahájením přístupových jednání měla nedostatečná spolupráce s ICTY a otázka národnostních menšin zásadní vliv na průběh přístupového procesu a byla důvodem odložení první vlny negociací, tak v současné době největší potíže během vyjednávání způsobuje korupce v zemi a špatné chorvatsko-slovinské vztahy, které zapříčinily přerušení přístupových jednání na dlouhých devět měsíců. Výběr problematických oblastí byl převážně ovlivněn hodnotícími zprávami Evropské komise, které se vztahovaly na Chorvatsko. EK těmito zprávami dává Chorvatsku impuls, jakými problémy by se mělo zabývat a jaké reformy provést, aby jeho cesta stát se členským státem EU byla co nejrychlejší.

V souvislosti se stanoveným cílem jsem si zvolila následující výzkumnou otázku:

- 1. Proč Chorvatsko nevyvíjelo a nevyvíjí větší úsilí ve spolupráci s ICTY?*
- 2. Jsou analyzované sporné body opravdu zásadním důvodem, proč dosud přístupová jednání nebyla ukončena?*

Celá práce je postavena na empiricko-analytickém přístupu, jehož cílem je přinést odpověď na výše zmíněnou výzkumnou otázku. Nalezená odpověď by potom měla napomoci k objasnění platnosti stanovené hypotézy:

Zvolené problematické aspekty byly důvodem, který ovlivnil a dosud ovlivňuje rychlost a výsledek přístupového procesu i přesto, že je Chorvatsko považováno za nejperspektivnější ze všech kandidátských zemí, jež má potenciál stát se členem EU v nejbližší době.

První část práce, která je věnována teoretické kapitole zabývající se definováním politiky rozšiřování Evropské unie, rozšiřovacího procesu a přístupových kritérií, se vyznačuje z větší části deskriptivní povahou. Doplňující metodou ke zmiňovanému empiricko-analytickému přístupu se tak stává metoda deskripce, která bude aplikována v těch částech práce, kde je nutné podat teoretické informace. Z časového hlediska je práce primárně zaměřena na období od roku 2000, tedy dobu, kdy došlo k zintenzivnění vztahů mezi Chorvatskem a EU v podobě procesu stabilizace a přidružení až do současnosti. K pochopení souvislostí je ovšem nutné nastínit i dějiny země a to od počátku 90. let, kdy se Chorvatsko formovalo jako samostatný stát. Znat historické souvislosti je důležité zejména pro zhodnocení a analýzu problematických oblastí

přístupových jednání. Téma této bakalářské práce jsem si zvolila nejen z důvodu jeho aktuálnosti, ale zejména z toho důvodu, abych zjistila, proč Chorvatsko stále není členem EU, ačkoliv poslední termín přistoupení byl stanoven na rok 2010.

Pro větší přehlednost je práce rozdělena do čtyř základních kapitol. První kapitola pojednává obecně o politice rozšiřování EU, dále o současné podobě rozšiřovacího procesu EU a o nástrojích a strategiích EU vůči západnímu Balkánu. Druhá kapitola je zaměřena na vývoj vztahů mezi Chorvatskem a EU od podání chorvatské žádosti o řádné členství v Unii, přes udělení statusu kandidátské země až po zahájení přístupových jednání v roce 2005 a to s ohledem na sporné body, které v období před zahájením přístupových jednání s EU hrály roli. Třetí kapitola reflektuje vybrané problematické aspekty před a během přístupových vyjednávání mezi EU a Chorvatskem a postoje zainteresovaných stran k těmto problémům. Poslední kapitola sleduje aktuální stav Chorvatska s ohledem na sporné oblasti, které jsou předmětem třetí kapitoly a dále se zabývá otázkou, zda je reálné, aby přístupové rozhovory byly ukončeny v roce 2011.

Přestože se jedná o téma velmi aktuální, tak v České republice tato problematika není dostatečně reflektována. Literatura a ostatní zdroje týkající se přístupových jednání, popřípadě zabývající se vztahy mezi Chorvatskem a EU od roku 2000, jsou na odbornější úrovni dostupné převážně jen v angličtině či chorvatštině. Nicméně literatura o chorvatských dějinách a válce v Jugoslávii byla dostupná i v českém jazyce a jedná se zejména o díla Jana Rychlíka: *Dějiny Chorvatska a Dějiny Srbska*. Tyto knihy mi byly podkladem téměř ve všech kapitolách z důvodu pochopení souvislostí mezi chorvatskou minulostí a přítomností. Téma procesu rozšiřování je v odborné literatuře podrobně zpracováno, zejména řada autorů se věnuje jednotlivým vlnám rozšíření. Předmětem této práce však nebyla analýza jednotlivých přístupových kol, ale teoretické pojetí procesu rozšiřování. Proto pro mne z důvodu teoretické povahy úvodní kapitoly byla stěžejní díla teoretiků rozšíření Franka Schimmelfenniga a Ulricha Sedelmeiera. První kniha: *Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research* z roku 2002 mně poskytla základ pro vysvětlení a popis politiky rozšíření EU. Kniha především pojednává o dimenzích rozšíření, o přínosech a dopadech tohoto procesu na státy a klade si za cíl toto velmi diskutované téma zpracovat teoreticky. Další kniha zmíněných autorů pod názvem *The Politics of European Union Enlargement* je rozšířením předchozí a vyšla v roce 2005. Toto dílo bylo vydané o tři

roky později a má být klíčovým textem teoretických přístupů ke studiu evropského rozšíření obohaceným o srovnávací analýzy jednotlivých vln rozšíření. Tyto dvě publikace jsem však využila pouze v úvodní části práce, neboť literatura je příliš teoretická bez hlubší analýzy a praktického přínosu. Další knihou, kterou jsem použila v části týkající se procesu rozšiřování EU bylo dílo od Petra Fialy a Markéty Pitrové: *Rozšiřování ES/EU z roku 2002*.

Pro práci však byly stěžejní internetové stránky, které byly podkladem a zdrojem informací. Zejména se jedná o materiály vydávaných přímo Evropskou unií, konkrétně Evropskou komisí, Evropskou radou a Evropským parlamentem. Dokumenty institucí, především hodnotící zprávy EK, jsem využívala zejména v souvislosti s hodnocením a analýzou problematických oblastí přístupových jednání. Jako další zdroj mi sloužily oficiální stránky chorvatské vlády, kde jsem čerpala informace o aktuálním stavu Chorvatska v rámci přístupových rozhovorů a stránky Mezinárodního soudního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, které mi byly podkladem pro kapitolu týkající se spolupráce Chorvatska s ICTY. Dále jsem čerpala z příspěvků českého autora Václava Štěřby: *Proces rozšiřování EU – vztahy EU ke kandidátským přístupujícím zemím a Evropská unie a západní Balkán. Deset let stabilizace*. Přehledné informace o politice EU v jihovýchodní Evropě mi také přinesla brožura *Stabilita Balkánu a Evropská unie, příspěvek České republiky*, kam přispěli Jiří Dienstbier či Miloslav Had. Zdrojem informací související s hraničním sporem mezi Slovinskem a Chorvatskem byly postřehy od Elitsy Vuchevy, který je informačním a komunikačním poradcem Evropské komise. Čerpala jsem tedy z následujících článků: *Croatia EU timetable slipping away over border dispute* a *EU proposes mediation group for Croatia-Slovenia dispute*. Dalším relevantním a důvěryhodným zdrojem pro mne byly příspěvky od Prof. Sinišy Tataloviće, který působí na Fakultě politických věd v Záhřebu. V kapitole zabývající se problematikou národnostních menšin jsem tak čerpala z jeho příspěvku, který je veden pod názvem: *National minorities and croatian democracy*.

1. Rozšiřovací proces Evropské unie se zaměřením na západní Balkán

Rozšiřování Evropské unie (EU) je dnes jedním z nejaktuálnějších celoevropských témat. Rozšiřování ES/EU o plnoprávné členy mělo a má na vnitřní chod Společenství nejvýznamnější dopad. Fenomén rozšiřování je neodmyslitelnou součástí vývoje EU a je jeho důležitým prvkem v úsilí prohlubovat evropskou integraci. Pro EU jsou tedy charakteristické dva současně probíhající procesy: proces prohlubování integrace a proces rozšiřování. Rozšiřování EU není proces, který by bylo možné posuzovat podle formálních aspektů. Každé rozšiřování se odehrává v odlišných podmínkách a každé je tak svým rozsahem a charakterem jiné než ostatní.³ Odborníci zabývající se problematikou EU vidí politiku rozšiřování jako její nejvlivnější nástroj. EU v rámci rozšiřovacího procesu má vliv jak na vnitrostátní politiku kandidátských zemí, tak i v zemích sousedních. Rozšiřování je jedním z neúčinnějších politických nástrojů EU. Slouží strategickým zájmům EU jak v oblasti bezpečnosti, stability, tak i předcházení konfliktů.⁴ Rozšíření má také potenciál pro posílení občanské společnosti a nabízí nové příležitosti k tomu, aby země aplikovala zájmy EU do vnitrostátní politiky.⁵ Občanská společnost v zemích bývalé Jugoslávie je v porovnání se severskými zeměmi velmi nízká a tak posílení této oblasti je pro politiku EU velkou výzvou.⁶

Proces rozšíření byl vždy důležitý, ale na svém významu posílil zejména v době po ukončení studené války. Tento proces má dalekosáhlý dopad nejen na politickou podobu Evropy, ale i na vnitřní politiky a institucionální podobu EU. Společenství se v průběhu času rozšířilo i o státy ve východní Evropě. Teoretici rozšíření tak považují budoucí hranici EU jako náhradu staré dělící linie Východ-Západ z dob studené války a považují ji za ústřední štěpení v evropském systému. Podle Schimmelfenniga a Sedelmeiera můžeme rozlišit čtyři dimenze rozšíření: (1) politika rozšíření žadatelských

---

³ FIALA, Petr - PITROVÁ, Markéta (EDS.): *Rozšiřování ES/EU*. Brno, Mezinárodní politologický ústav 2002, s. 13-14.

⁴ *Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu a Evropské radě: Strategie rozšíření a hlavní výzvy 2007-2008*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2007/nov/strategy_paper_cs.pdf (5. 3. 2011)

⁵ *Why you don't always get what you want. EU enlargement and civil society in Central and Eastern Europe*. Acta Politica 2010, č. 45, s. 1. Dostupné z: www.palgrave-journals.com (25. 3. 2011)

⁶ Tamtéž, s. 5-7.

států, (2) politika rozšíření jednotlivých členských států, (3) politika rozšíření EU a (4) dopad rozšíření.⁷

Tak jako se bývalé komunistické státy střední a východní Evropy po roce 1989 snažily o plné začlenění do ES/EU, tak i státy bývalé Jugoslávie chtějí být součástí evropských struktur. Politika rozšiřování je v současnosti tak nejvýznamnějším nástrojem vůči západnímu Balkánu, který může pomoci s vytvářením stabilního politického a ekonomického prostředí, které ještě v průběhu 90. let bylo velmi nestabilní. Skutečný prostor pro působení na západní Balkán se Unii otevřel právě po ukončení jugoslávského konfliktu v roce 1995. Vojenská bezpečnost regionu byla zajištěna Daytonskou mírovou dohodou a rezolucemi Rady bezpečnosti OSN. K dosažení trvalé stability a mírového prostředí je však nutné zajistit dodržování základních demokratických principů, respekt k základním lidským právům, fungování státních institucí a ekonomický růst.⁸ Během roku 2000 došlo po prezidentských a parlamentních volbách k pádům režimů Slobodana Miloševiče ve Svazové republice Jugoslávie a silně nacionalisticky orientovaného Franjo Tuđmana v Chorvatsku. Poslední výrazné politické změny tak otevřely cestu všem zemím západního Balkánu navázat nové vztahy, které by byly prospěšné jak pro stabilitu regionu, tak i pro stabilitu na evropském kontinentu.⁹ Vlády členských států EU se proto dohodly, že umožní zemím v jihovýchodní Evropě – Chorvatsku, Makedonii, Albánii, Bosně a Hercegovině, Černé Hoře a Srbsku stát se plnohodnotnými členy za předpokladu splnění nezbytných požadavků.¹⁰ Zásadní otázkou pro EU ovšem bylo, jakou strategii vůči zemím západnímu Balkánu v oblasti posílení demokratických principů a při plnění přístupových kritérií uplatní.

---

⁷ SEDELMEIER, Ulrich - SCHIMMELFENNING, Frank: *Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research*. Journal of European Public Policy, 9, 2002, č. 4, s. 500-507.

Dostupné z:

http://www.eup.ethz.ch/people/schimmelfennig/publications/02_JEPP_TheorizingEnlargement.pdf (4. 3. 2011)

⁸ ŠTĚRBA, Václav: *Evropská unie a západní Balkán. Deset let stabilizace*. Mezinárodní politika, 2005, č. 11, s. 18.

⁹ *Zagreb summit 24 November 2000*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/zagreb_summit_en.htm (7. 3. 2011)

¹⁰ *Politika rozšiřování*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/index_cs.htm (5. 3. 2011)

1.1. Politika rozšiřování EU a přístupová kritéria

„Každý evropský stát, který uznává zásady podle čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii, může požádat o členství v Unii.“¹¹ Stát, který má zájem o členství v Unii musí ctít zásady jako svoboda, demokracie, dodržování základních lidských práv a svobod a právního státu. Unie dále ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950. Podle konsolidovaného znění Smlouvy o EU z roku 2010 se navíc musí zohlednit kritéria, na kterých se dohodne Evropská rada.¹² Výše zmíněné podmínky byly dále upřesněny, když hlavy států a předsedové vlád členských zemí stanovili na summitu Evropské rady v Kodani základní podmínky pro členství v Unii. Summit se konal ve dnech 21. -22. června 1993 a hlavním přínosem tohoto setkání, z hlediska rozšiřování, byla právě definice tzv. kodaňských kritérií, jejichž splněním podmiňovala EU vstup nových členských států. Kodaňská kritéria vyžadují, aby kandidátská země měla:

- stabilní instituce zaručující demokracii, právní stát, respekt k lidským právům a ochranu menšin;
- fungující tržní hospodářství a také schopnost odolávat konkurenčním tlakům a tržním silám působícím v Unii;
- schopnost převzít závazky vyplývající z členství, zejména pokud jde o dodržování cílů politické, hospodářské a měnové unie.¹³

K původním kodaňským kritériím pro přijetí nových členů přibýlo další, neformální kritérium. Pro jeho splnění však kandidátské země nemohou nic dělat. Jedná se o tzv. „absorpční kapacitu“, což je stav, kdy EU může přijmout nové členy a přitom nadále efektivně fungovat.¹⁴

---

¹¹ Konsolidovaná verze Smlouvy o Evropské unii. In: EUR-LEX, http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12002M/htm/C_2002325EN.000501.html (5. 3. 2011)

¹² Konsolidovaná znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropského společenství. In: Úřední věstník EU, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:321E:0001:0331:CS:pdf> (5. 3. 2011)

¹³ Podmínky pro rozšíření. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/conditions-for-enlargement/index_cs.htm (5. 3. 2011)

¹⁴ DIENSTBIER, Jiří: *Stabilita Balkánu*. In: Dienstbier, J. – Dienstbierová J. – Had, M. – Matějka, Z. – Stach, S. – Šťouračová, J. (EDS.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie – příspěvek České republiky*. Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006, s. 11.

Kandidátská země musí prokázat, že bude schopna být plnohodnotným členem EU a že bude plně schopna hrát svou roli. To ovšem vyžaduje velké úsilí a podporu jak ze strany občanů, tak i ze strany samotné EU. EU uplatňuje proceduru, při níž je nutné, aby kandidátské země byly přijaty na základě splnění všech požadavků a pouze za předpokladu, že s tímto krokem budou souhlasit jak všechny členské státy, orgány EU, tak i daná země, která usiluje o členství.¹⁵ Rozšíření ovlivňuje jak samotnou EU, tak i konkrétní žadatelský stát, kterého se dotknou institucionální pravidla. Nicméně větší dopad má rozšíření na členské a kandidátské státy. V této rovině si pak jednotlivé státy pokládají následující otázky: jaký vliv bude mít rozšíření na rozdělení moci a zájmů v organizaci, jak rozšíření může změnit národní identitu, zájmy a chování vládních aktérů a za jakých podmínek se přizpůsobí normám EU.¹⁶

Nově přistupující stát v rámci přístupového procesu prochází celkem třemi stádii: (1) fáze přidružení, (2) statut kandidátské země, (3) fáze přístupových jednání, přičemž tento stupeň je považován za konečný.¹⁷ Rozšiřovací proces probíhá ale mnohem déle a působí již před oficiálním podáním přihlášky. Přihlášku může podat kterákoliv evropská země, která splňuje podmínky pro rozšíření. Žadatelský stát nejprve předloží žádost o členství Radě, která ji konzultuje s Evropskou komisí (EK). EK poté rozhodne, zda je žadatel schopen splnit podmínky pro členství. V případě, že EK vydá v této záležitosti kladné stanovisko a Rada jednomyslně toto rozhodnutí odsouhlasí, pak mohou formální jednání mezi kandidátskou zemí a všemi členskými státy začít.¹⁸ Ačkoliv jsou jednání formálně zahájena až v momentě podání přihlášky, tak zpravidla mezi kandidátskou zemí a EU existuje dlouhodobý bilaterální vztah. V případě Chorvatska existovala spolupráce na základě *Smlouvy o spolupráci ES a SFRJ* z roku 1980. Tato smlouva však v roce 1991 byla na základě rozhodnutí Evropské rady jednostranně vypovězena a Chorvatsko, jako nástupnický stát SFRJ nemělo po svém mezinárodním uznání institucionalizované vztahy s EU.¹⁹ Chorvatsko ještě v rámci

---

¹⁵ *Podmínky pro rozšíření*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/conditions-for-enlargement/index_cs.htm (5. 3. 2011)

¹⁶ SEDELMEIER, U. - SCHIMMELFENNING, F.: c. d., s. 507.

¹⁷ SEDELMEIER, Ulrich – SCHIMMELFENNING, Frank: *The Politics of European Union Enlargement: Theoretical approaches*. New York, Routledge 2005, s. 6. Dostupné z: <http://www.ewidgetsonline.com/dxreader/Reader.aspx?token=q1Cntklbh81C+w4sxDUWEQ%3d%3d&rand=1031697437&buyNowLink=&page=&chapter> (4. 3. 2011)

¹⁸ *How does it work?* In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/index_cs.htm (6. 3. 2011)

¹⁹ *Council Decision of 25 November 1991 denouncing the Cooperation Agreement between the European Economic Community and the Socialist Federal Republic of Yugoslavia*. In: EUR-LEX, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991D0602:EN:HTML> (6. 3. 2011)

Jugoslávie bylo začleněno na počátku 90. let i do programu PHARE. Program představoval hlavní nástroj financování integrace jednotlivých zemí do EU a základ pro příhraniční spolupráci regionů, které sousedí s Evropskou unií. Chorvatsko z programu čerpalo prostředky i krátce po osamostatnění, ale v červenci 1992 bylo suspendováno v reakci na režim Franja Tuđmana. I přesto, že vztahy mezi Chorvatskem a EU nebyly institucionalizovány, tak se EU i členské státy podílely na obnově země postižené válkou. EU v letech 1991-1999 poskytla Chorvatsku celkem 349 miliónů eur. EU zůstala také nejvýznamnějším chorvatským zahraničním obchodním partnerem.²⁰

EU stanoví pro každou kandidátskou zemi vyjednávací rámec, který stanoví obecné zásady pro přístupová jednání. V rámci tzv. Přístupového procesu pak stanoví konkrétní reformy a úpravy, které kandidátský stát musí splnit, aby se mohl stát plnohodnotným členem EU. Přístupová vyjednávání se pak soustředí na podmínky, časový rozvrh přijetí a provádění všech platných norem a předpisů EU – tzv. *acquis*, kandidátskou zemí.²¹

1.2. Proces jednání – „screening“

První fází jednání je tzv. „screening“ neboli sledování. Tento proces trvá asi rok a umožňuje kandidátským zemím seznámit se s kapitolami *acquis*²² a členskými státy umožňuje zhodnotit stupeň připravenosti kandidátských zemí před jednáním. Screening probíhá prostřednictvím jednání a to na dvou úrovních. Nejdříve probíhají informativní schůzky se všemi kandidátskými zeměmi, poté následují jednání s každou zemí zvlášť. Informace získané na těchto úrovních jednání mají kandidátským zemím sloužit jako základ pro rozhodnutí o zahájení přístupových jednání a o jednotlivých kapitolách. Aby kandidátské země mohly účinně realizovat *acquis* je nutné, aby ve všech oblastech byly instituce, správní a soudní systém schopny implementovat standardy EU, a to jak na národní, tak i regionální úrovni. V obecné rovině je vyžadována dobře fungující veřejná

---

²⁰ Council Regulation (EC) No 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. In: EUR-LEX, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996R1257:EN:HTML> (6. 3. 2011)

²¹ Mandát a rámec. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/mandate-and-framework_cs.htm (5. 3. 2011)

²² *Acquis* se člení do několika kapitol (35), z nichž každá zahrnuje určitou oblast politiky.

správa a nezávislé a účinné soudnictví.²³ Komise v procesu screeningu každé kapitoly informuje Radu o připravenosti dané kandidátské země a je zcela na EK zda doporučí zahájit jednání o jednotlivých kapitolách. Účelem screeningu je tak pomoci zemím orientovat se na ty oblasti, ve kterých by se mohly vyskytovat problémy vyžadující řešení. Kandidátská země nejprve musí Radě předložit svou vyjednávací pozici. Jednání mohou být započata v případě, že Rada přijme návrh společného postoje, který jí předložila Komise. Během tohoto procesu EK neustále informuje Radu prostřednictvím pravidelných zpráv a strategických dokumentů. V těchto zprávách o pokroku EK zveřejňuje, jakého úspěchu dosáhla kandidátská země za uplynulý rok a naopak detailně vyhodnocuje oblasti, ve kterých je zapotřebí vynaložit větší úsilí. Sledování ze strany EK probíhá až do samotného vstupu. Jednání se vedou s každým kandidátem zvlášť, přičemž tempo závisí na rychlosti plnění požadovaných reforem a schopnosti kandidátského státu aplikovat a přiblížit normy EU vnitrostátnímu právu. Každá kandidátská země musí vypracovat akční plán, který stanoví úkoly v oblasti veřejné správy a soudnictví, které kandidát na členství musí splnit, aby dosáhl úrovně, nezbytné pro vstup do EU.²⁴ V zásadě platí, že kandidátský stát by měl do svého právního řádu přejmout celé unijní právo a získat rovné podmínky členství s ostatními členskými státy. Praxe je ale taková, že pro některé zvlášť citlivé otázky si jak kandidátské země, tak členské státy mohou vyjednat přechodná období či výjimky. Přechodná období tedy slouží k tomu, aby dopad hospodářských, politických či správních aspektů byl pozvolný a pro země dobře zvládnutelný a hlavně podle pravidel politiky EU. Přechodná období členský stát může využít i k zastavení procesu v případě, že není spokojen s průběhem vyjednávání.²⁵

Mezi jednotlivými kapitolami *acquis* je tak velká závislost, že platí: „*pokud není dohodnuto vše, není dohodnuto nic*“. To znamená, že v průběhu celého procesu se sleduje dodržování závazků a jednání o jednotlivých kapitolách jsou uzavřena až tehdy, když jsou s pokrokem a vynaloženým úsilím kandidátských zemí spokojeny všechny členské státy. Po uzavření všech kapitol jsou podrobné podmínky, včetně veškerých

---

²³ *How does a country join the EU?* In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/negotiations_croatia_turkey/index_en.htm (6. 3. 2011)

²⁴ *Screening a sledování.* In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/screening-and-monitoring_cs.htm (8. 3. 2011)

²⁵ AVERY, Graham: *EU enlargement – how transitional periods solve problems.* European Political Science, 2010, č. 9. Dostupné z: <http://www.palgrave-journals.com/eps/journal/v9/n4/full/eps201059a.html> (3. 3. 2011)

přechodných období, časových termínů a podrobných informací o finančních ujednáních a všech ochranných doložkách zapracovány do návrhu smlouvy o přistoupení. Smlouva o přistoupení podléhá ratifikaci a to jak v kandidátské zemi, tak i ve všech členských státech. Po podepsání přístupové smlouvy se kandidát stává „přistupujícím státem“ a stává se „aktivním pozorovatelem“. Tento statut mu zůstává do doby, než je ukončen ratifikační proces. Po dokončení ratifikace smlouva vstupuje v platnost a přistupující stát se stává členským státem.²⁶

1.3. Nástroje a předvstupní strategie EU vůči západnímu Balkánu

Oblast západního Balkánu je pro Evropskou unii strategickým místem a v jejím zájmu je v tomto regionu udržet stabilitu a mírovou situaci. ES/EU po roce 1989 byla zapojena v rámci poválečné obnovy oblasti do významných společenských změn na Balkáně. Politiku EU vůči Balkánu můžeme rozčlenit do třech období: 1989 – 1995; 1995 – 1999; 1999 – současnost. První období je charakteristické diferencovaným přístupem jednotlivých členských zemí k nástupnickým státům bývalé federální Jugoslávie. Také finanční pomoc ES/EU balkánským zemím byla poměrně omezená a na určitou dobu dokonce zastavena. Mezi lety 1995 – 1999 dochází k formování regionálního přístupu k západnímu Balkánu. EU poprvé představila regionální politický projekt vůči nástupnickým státům, včetně Chorvatska. Cílem byla podpora hospodářské spolupráce mezi zeměmi regionu a dále byl kladen důraz na dodržování lidských práv a menšin, vytvoření hospodářských reforem a právního státu. Finančním nástrojem se pro tento záměr EU stal program OBNOVA.²⁷ V roce 1999 v Sarajevu jako součást předvstupního procesu byl vyhlášen *Pakt stability pro jihovýchodní Evropu* a jeho významným doplňujícím nástrojem se stal *Stabilizační a asociační proces pro západní Balkán* (SAP), který šel ruku v ruce ve sbližování s Evropskou unií.²⁸

---

²⁶ *Uzavření jednání a smlouva o přistoupení*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/closure-and-accession_cs.htm (8. 3. 2011)

²⁷ HAD, Miloslav: *Evropská unie a Balkán*. In: Dienstbier, J. – Dienstbierová J. – Had, M. – Matějka, Z. – Stach, S. – Šťouráčová, J. (EDS.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie – příspěvek České republiky*. Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006, s. 26-28.

²⁸ *Zagreb summit 24 November 2000*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/zagreb_summit_en.htm (7. 3. 2011)

Vzhledem k vnitropolitické situaci v regionu stěžejním rokem pro západní Balkán byl rok 2000, kdy v Chorvatsku a Jugoslávii padly autoritativní formy režimu a regionu se tak otevřel další prostor pro rozvoj vzájemných vztahů s Evropskou unií.

1.3.1. Proces stabilizace a přidružení

„Stabilizační a asociační proces je dlouhodobý závazek vůči regionu jak z hlediska politického, tak i ekonomického. Je rámcem pro evropské směřování zemí západního Balkánu až do jejich budoucího přistoupení.“²⁹ Stabilizační a asociační proces pro západní Balkán byl Evropskou unií navržen v roce 1999 a představen na summitu v Záhřebu 24. listopadu 2000. Proces se stal jádrem politiky EU vůči pěti dotčeným zemím bývalé SFRJ³⁰ a bral v úvahu situaci jednotlivých zemí. Proto také Unie navrhla individuální přístup ke každé z těchto zemí.³¹

SAP sleduje tři základní cíle: (1) stabilizaci a rychlý přechod na tržní hospodářství, (2) podporu regionální spolupráce, (3) vyhlídku vstupu do EU.³² Program pomáhá zemím připravit prostředí pro přijetí a zavedení evropských norem, včetně evropského práva a mezinárodních norem.

Stabilizační a asociační proces je založen na progresivním partnerství s cílem přispět k dlouhodobé bezpečnosti a stabilitě ve východní Evropě a přiblížit region k evropské integraci. Je založen na finanční a hospodářské pomoci, která je vůči západnímu Balkánu poskytována prostřednictvím stabilizačních a asociačních dohod (SAA). Za realizaci politiky odpovídá EK, která zpracovává studie o účelnosti SAA, uzavírá je a následně je i ratifikuje.³³ Dohody zapojují státy do agendy všech tří pilířů EU a vyžadují proto ratifikaci ve všech signatářských státech. Uzavření stabilizačních a

---

²⁹ Zagreb summit 24 November 2000. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/zagreb_summit_en.htm (7. 3. 2011)

³⁰ SAP se tedy týkal těchto zemí: Albánie, Makedonie, Bosny a Hercegoviny, Chorvatska a Svazové republiky Jugoslávie.

³¹ Zagreb summit 24 November 2000. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/zagreb_summit_en.htm (7. 3. 2011)

³² Proces stabilizace a přidružení. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/index_cs.htm (10. 3. 2011)

³³ SAMARDŽIJA, Višnja: *Croatia's Preparation for EU Accession*. GDN-SEE 2003, s. 2-3. Dostupné z: http://www.wiww.ac.at/balkan/files/GDN_EU_Samardzija_EUandCroatia.pdf (8. 3. 2011)

asociačních dohod představuje dalekosáhlý smluvní vztah mezi EU a každou zemí západního Balkánu, což znamená práva a povinnosti pro obě strany. SAA se také zaměřují na dodržování základních demokratických zásad a základních prvků jednotného trhu EU a to prostřednictvím vytvoření zóny volného obchodu. Přidružené země tak budou mít možnost integrovat se do Unie.³⁴ Neméně je kladen také důraz na dobré sousedské vztahy v regionu západního Balkánu, což je obzvláště důležitý aspekt pro postup těchto zemí ve vyjednáváních s EU. SAA podepsané s EU jsou zároveň nezbytným prostředkem k posílení důvěry v země západního Balkánu, že budou schopny důsledně přijmout reformy a naplnit tak cíle dohod – plnou asociaci s EU a potenciál stát se v budoucnu členskými zeměmi. Možnost přistoupení k EU byla oficiálně formulována na zasedání Evropské rady ve Feiře v červnu 2000, kde o zemích západního Balkánu se mluví jako o potencionálních kandidátech na členství v EU s perspektivou přistoupení. V průběhu několika let Evropská unie podepsala SAA téměř se všemi zeměmi západního Balkánu a tímto si otevřely cestu k plnohodnotnému členství v Unii. SAA s Chorvatskem byla podepsána v říjnu 2001 v Lucemburku a podepsáním této dohody země získala lepší přístup na evropský trh a také se jí otevřely větší možnosti pro vývoz zboží do celé EU. Dohoda o stabilizaci a přidružení v případě Chorvatska vstoupila v platnost 1. února 2005.³⁵

1.3.2. Evropská partnerství

Dalším nástrojem politiky rozšiřování EU vůči západnímu Balkánu je program evropského partnerství, které je součástí SAP a má podporovat jednání o SAA. Je to nástroj relativně nový, který byl poprvé představen na vrcholné schůzce v Soluni v červnu 2003. Soluňská agenda tak rozšířila SAP o řadu nových nástrojů na podporu reformního procesu v zemích západního Balkánu a pro jejich postupné přibližování se k EU.³⁶ Jedná se o nástroj určený pro každou zemi západního Balkánu zvlášť. EU v

---

³⁴ *The Western Balkan countries on the road to the EU*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/history_en.htm#1 (10. 3. 2011)

³⁵ *EU a západní Balkán*. In: Euractiv website, <http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/link-dossier/eu-a-zapadni-balkan> (12. 3. 2011)

³⁶ *Proces stabilizace a přidružení*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/index_cs.htm (12.3.2011)

něm využila zkušenosti získané z takzvaného přístupového partnerství, které zavedla při rozšiřování o země střední a východní Evropy (SVE).³⁷

Evropské partnerství je institut, který uvádí hlavní priority balkánských zemí pro další integraci do EU, určuje pravidla pro přidělení finanční pomoci na jejich realizaci a stanovuje pravidla pro efektivní fungování partnerství. Priority lze rozdělit na krátkodobé, u těch se očekává, že budou splněny během jednoho až dvou let a střednědobé priority, které by měly být splněny v horizontu tří až čtyř let.³⁸ Priority jsou vyjádřeny v konkrétních cílech, kterých je zapotřebí dosáhnout a všechny země regionu jsou povinny vypracovat akční plány k realizaci evropských partnerství. Podle dosažených cílů se následně hodnotí pokrok země a úroveň její připravenosti.³⁹

1.3.3. Předvstupní finanční pomoc

Evropská unie účelně poskytuje finanční pomoc všem kandidátským zemím. V současné době se jedná o Makedonii, Chorvatsko a Turecko. Hlavním smyslem této pomoci je usnadnit kandidátům o členství v Unii zavedení a následně úspěšné provedení nezbytných ekonomických a institucionálních reforem, které musí být v souladu s normami EU. Mezi hlavní úkoly pomoci patří budování právního státu, respektování a dodržování lidských práv, ochrana menšin a budování občanské společnosti, která je jedním z rysů demokratické společnosti.⁴⁰

Před vstupem do EU musí být země i v dobré ekonomické kondici, aby byla schopna splnit ekonomická kritéria vstupu. Země musí být schopna vypořádat se s konkurenčním tlakem v rámci zóny EU. Proto finanční pomoc směřuje i na podporu hospodářské reformy, která zemím pomůže lépe se vypořádat s tržními silami v Unii,

---

³⁷ SAMARDŽIJA, Višnja: *Croatia's Preparation for EU Accession*. GDN-SEE 2003, s. 2-3. Dostupné z: http://www.wiiw.ac.at/balkan/files/GDN_EU_Samardzija_EUandCroatia.pdf (8. 3. 2011)

³⁸ Council decision on the principles, priorities and conditions contained in the European Partnership with Croatia. Dostupné z: http://www.mvpei.hr/ei/Download/2004/06/01/part_croat.pdf (12. 3. 2011)

³⁹ *A milestone in the European Union's relations with the Western Balkan countries*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/milestone_en.htm (12. 3. 2011)

⁴⁰ *Finanční pomoc*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/index_cs.htm (13. 3. 2011)

povede k ekonomickému růstu, ke konkurenceschopnosti a k vytvoření pracovních příležitostí.⁴¹

- **Pomoc společenství na rekonstrukci, rozvoj a stabilizaci (CARDS⁴²)**

Od roku 1991 se EU zavázala, že zemím západního Balkánu bude finančně přispívat a program CARDS byl jedním z hlavních prostředků pomoci. Tento finanční program byl opět v rámci politiky SAP a pro země západního Balkánu byl vytvořen na období 2000 -2006 a měl pomoci s realizací cílů zadaných SAP. Proces stabilizace a přidružení podporuje stabilitu v regionu a zároveň umožňuje bližší spolupráci s EU.⁴³ Na období 2000 – 2006 EU vymezila pro západní Balkán celkem 4,6 mld. EUR. Tato finanční pomoc směřovala do těchto oblastí: (1) stabilizace demokracie a podpora lidských práv, (2) hospodářský a sociální rozvoj, (3) regionální spolupráce.⁴⁴

- **Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)**

Činnostmi tohoto programu je kandidátským a potencionálně kandidátským zemím pomáhat v plnění kodaňských kritérií, stejně jako v přijímání a provádění acquis EU. Nástroj IPA se přitom zaměřuje na pět základních oblastí: (1) pomoc při transformaci a posilování institucí – příprava institucí na čerpání a spravování finančních prostředků ze strukturálních fondů, (2) přeshraniční spolupráce, (3) regionální rozvoj, (4) rozvoj lidských zdrojů, (5) rozvoj venkova.⁴⁵ Na období let 2007 – 2012 konkrétně pro Chorvatsko byla vyčleněna částka téměř 910 milionů Euro (viz. Tabulka). Většina finančních prostředků byla určena na regionální rozvoj, konkurenceschopnost, rozvoj zemědělství a venkova a velká část byly investice do dopravní infrastruktury. Finanční prostředky nabízí kandidátským zemím osvojit si

---

⁴¹ *Finanční pomoc*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/index_cs.htm (13. 3. 2011)

⁴² Zkratka programu z anglického názvu: Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation Programme.

⁴³ *CARDS Programme*. Dostupné z: <http://www.delmkd.ec.europa.eu/en/bilateral-relations/eu-assistance/CARDS.htm> (19. 3. 2011)

⁴⁴ *CARDS*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/cards/index_en.htm (19. 3. 2011)

⁴⁵ *Financial Assistance*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/croatia/financial-assistance/index_en.htm (14. 3. 2011)

zásady strukturální politiky EU v praxi a lépe se tak připravit na budoucí členství v Unii.⁴⁶

Od ledna 2007 tento nástroj předvstupní pomoci nahradil finanční programy, které se na kandidátské země vztahovaly dříve: PHARE, CARDS, ISPA a SAPARD.

---

⁴⁶ *Nástroje předvstupní pomoci*: In: Europa Press releases RAPID website, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/1875&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en> (13. 3. 2011)

2. Vývoj vztahů mezi Chorvatskem a EU od podání žádosti o členství do zahájení přístupových jednání

Obsahem této kapitoly bude nastínění vývoje vztahů mezi Chorvatskem a EU od podání žádosti až po dobu, kdy Chorvatsko získalo statut kandidátské země, a začala přístupová jednání. Ačkoliv zde budou zmiňovány problematické oblasti ve vzájemných vztazích, tak detailněji a v souvislostech budou analyzovány v rámci další kapitoly.

Chorvatsko jako součást Jugoslávie nevyvíjelo v podstatě žádnou samostatnou zahraniční politiku. Po získání samostatnosti v červnu 1991 se vyostřily vztahy mezi srbskou menšinou a chorvatskými reprezentanty a situace přešla v občanskou válku. Vítězství režimu Chorvatského demokratického společenství (HDZ) znamenalo nerespektování zásad demokratického státu, monopolizaci politické moci a tvrdé útoky proti opozici. Na Chorvatsko se tak snesla ostrá kritika od mezinárodního společenství a země se dostala do mezinárodní izolace. Výsledkem situace bylo rozpačité etablování se na mezinárodní scéně a nepřijetí do NATO a Evropské unie. Postoj západní Evropy k Chorvatsku byl do větší části determinován čtyřmi okruhy: (1) nedostatky v demokracii, (2) špatné vztahy mezi Bosnou a Hercegovinou a Chorvatskem, (3) chorvatský nesouhlas s návratem srbských uprchlíků, (4) nespolupráce s ICTY.⁴⁷

Parlamentní volby v roce 2000 měly za následek zlepšení vztahů a návrat na mezinárodní scénu. Jak už bylo avizováno výše, těmito volbami padly autoritativní režimy bývalé Jugoslávie a Chorvatska. Ještě tentýž rok vláda přijala opatření proti diskriminaci Srbů, což mezinárodní společenství přijalo jako pozitivní krok k postupné demokratizaci země. Je ale nutné podotknout, že nová vláda se od té předchozí v otázce spolupráce s ICTY příliš nelišila a plnila požadavky soudního tribunálu až po velkém mezinárodním tlaku. Nicméně snažila se zemi zapojit do procesu integrace a jako priority si stanovila: (1) vstup do EU, (2) vstup do NATO, (3) rozvoj vztahů s USA, (4) spolupráce se sousedními zeměmi.⁴⁸

---

⁴⁷ BLAHUŠIAK, Igor: *Zahraničná a bezpečnostná politika Chorvátska*. In: Stýskalíková, V. – Smekal, H. – Blahušiak, I. – Lasák, J. – Prtina, S. – Stankov, D. (eds): *Zahraniční a bezpečnostní politika Slovinska, Chorvátska a Rumunska a vývoj bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině*. Brno, Mezinárodní politologický ústav 2005, s. 55-58.

⁴⁸ Tamtéž, s. 59-60.

2.1. Podání žádosti Chorvatska o členství v EU a následný odklad jednání

Dne 21. února 2003 Chorvatsko, jako první země západního Balkánu, podalo žádost o členství v Unii. Chorvatská vláda tak zahájila proces přistupování k EU. Unie tuto chorvatskou ambici nepřijala s příliš velkým nadšením. To ovšem dokázal i výrok tehdejšího koordinátora Paktu stability pro jihovýchodní Evropu Erharda Buseka, který prohlásil, že země západního Balkánu si nemají stanovovat příliš ambiciózní cíle.⁴⁹ V červnu 2003 Rada schválila dokument nazvaný *Soluňská agenda pro západní Balkán: Směřování k evropským integracím*. V tomto dokumentu EU vyjádřila podporu zemím západního Balkánu s tím, že jejich budoucnost se nachází právě v EU. Podporu ovšem podmínila plněním a dodržováním mezinárodních závazků, zejména spoluprací s ICTY, která je hlavním pilířem v politice EU vůči zemím bývalé Jugoslávie. Soluňská agenda přinesla posílení SAP, zahájila program evropského partnerství a navýšila finanční podporu v rámci programu CARDS.⁵⁰ Přípravy na začlenění do evropských struktur a konečné členství v Unii se tak stalo obrovskou výzvou do budoucna.

V dubnu 2004 Evropská komise prezentovala, na žádost Rady EU, první *avis* pro Chorvatsko, ze kterého vyplývalo několik závěrů: EK vidí Chorvatsko jako stabilní demokracii, jako zemi s dobře fungujícím tržním hospodářstvím. V návaznosti na toto kladné hodnocení, EK vydala kladné stanovisko k chorvatské žádosti o členství a doporučila Radě zahájit jednání. Zároveň ovšem upozornila, že je nezbytné zlepšit politiku na ochranu práv menšin, vytvořit lepší podmínky pro návrat srbských uprchlíků do země, vykonat reformu soudnictví a vypořádat se s korupcí. V souvislosti s reformou soudnictví EK upozornila na nerovné podmínky v soudním řízení. Zaznamenala, že soudy častěji odsuzovaly srbské pachatele a to v nepřítomnosti a naopak se vyhýbaly soudně stíhat pachatele chorvatské národnosti. Stále nejpodstatnějším bodem politiky EU vůči západnímu Balkánu, nyní konkrétně Chorvatsku, je plná spolupráce s ICTY, zejména v oblasti vydání Ante Gotoviny. V rámci regionální spolupráce bylo Chorvatsko chváleno, zejména za dobré sousedské vztahy. Objevily se však i neshody a to konkrétně o vymezení hranic se Slovinskem v oblasti Piranského zálivu.⁵¹

---

⁴⁹ Tamtéž, s. 75.

⁵⁰ *The Thessaloniki agenda for the Western Balkans*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/thessaloniki_agenda_en.htm (13. 3. 2011)

⁵¹ *Opinion on Croatia's Application for Membership of the European Union*. In: EUR-LEX, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2004/com2004_0257en01.pdf (17. 3. 2011)

V souvislosti s kladným stanoviskem k žádosti o členství v Unii, Evropská komise přijala *Evropské partnerství pro Chorvatsko*. Mezi stěžejní cíle patřilo: posílení justice, boj proti korupci, urychlení návratu uprchlíků, zajištění proporcionálního zastoupení národnostních menšin v zákonodárných orgánech, urovnání vztahů se sousedním Slovinskem a plná spolupráce s Mezinárodním soudním tribunálem pro bývalou Jugoslávii.⁵²

Bylo zřejmé, že Chorvatsko bude první zemí z regionu západního Balkánu, která se stane kandidátskou zemí. Na zasedání Evropské rady v Bruselu, která se konala 18. června 2004 a Evropská unie zde oficiálně přiznala Chorvatsku status kandidátské země.⁵³ Dosažení statusu kandidátské země bylo perspektivní nejen pro samotné Chorvatsko, ale mělo být pro ostatní země regionu jistým povzbuzením v pokračování započatých reforem.⁵⁴

Přístupová jednání měla být započata 17. března 2005, přičemž Rada toto zahájení podmínila plnou spoluprací Chorvatska s ICTY. K prověření této skutečnosti byla vytvořena ad hoc skupina, která měla posoudit intenzitu spolupráce Chorvatska s ICTY. Plná spolupráce s ICTY znamenala dopadení a vydání generála Ante Gotoviny. Tato podmínka ovšem splněna nebyla a 22. února 2005 EU vydala jasné stanovisko, že pokud Záhřeb A. Gotovinu nevydá do Haagu, tak přístupová jednání nezačnou. I přes nátlak a výzvy EU Chorvatsko válečného zločince nevydalo a přístupová jednání tak byla po rozhodnutí Rady 16. března 2005 odložena.⁵⁵ Chorvatsko se tak stalo první zemí, které byla odložena přístupová jednání. V této situaci se však země neocitla poprvé. V roce 1996 Chorvatsku bylo odmítnuto členství v Radě Evropy, protože nesplňovalo požadavky mezinárodního společenství.

---

⁵² Council decision on the principles, priorities and conditions contained in the European Partnership with Croatia. In: EUR-LEX, <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0275:FIN:EN:PDF> (17. 3. 2011)

⁵³ Brussels European Council 17 and 18 June 2004. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/81035.pdf (17. 3. 2011)

⁵⁴ Implications of Croatia's status for other countries of the Western Balkans. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/80998.pdf (17. 3. 2011)

⁵⁵ BĽAHUŠIAK, I.: c. d., s. 77.

2.2. Obnovení přístupových jednání mezi Chorvatskem a EU

Pro chorvatskou vládu bylo odložení vyjednávání o kandidatuře velkým zásahem, neboť Chorvatsko plánovalo, že se členem Unie stane do konce roku 2008. Ke stanovisku Rady se vyjádřily některé členské státy negativně. Mezi ty, které nesouhlasily s odložením přístupových jednání v souvislosti s dopadením A. Gotoviny patřilo zejména Rakousko, Slovensko, Maďarsko a Slovinsko. Naopak rozhodnutí Rady přivítaly státy jako Velká Británie, Nizozemí nebo Polsko. Je dobré zmínit, že tyto státy v návaznosti na nedostatečnou spolupráci Chorvatska s ICTY odmítly ratifikovat i SAA.⁵⁶ V souvislosti s touto skutečností chorvatská vláda o to intenzivněji začala plnit a prosazovat cíle projektu z roku 2003, který vydala pod názvem *Národní program Republiky Chorvatsko pro přidružování k EU*⁵⁷. Prioritou programu byla spolupráce s Mezinárodním soudním tribunálem v Haagu: „*Vláda bude plně respektovat závazky a podporovat chorvatskou spolupráci s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii. Vláda odsuzuje všechny válečné zločiny a je odhodlána válečné zločince dostat před soud. Vláda dále konstatuje, že Chorvatsko je jedním ze zakladatelů myšlenky Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Proto Chorvatsko přijalo odpovídající vnitrostátní právní předpisy a otevřelo proces spolupráce s Mezinárodním trestním soudem*“.⁵⁸ Chorvatská vláda se tak zavázala k plné spolupráci s ICTY a to zejména v oblasti dopadení generála A. Gotoviny. Přislíbila, že podnikne všechny kroky k dopadení tohoto zločince, který se spravedlnosti vyhýbal už od roku 2001.

Evropská unie uvítala ochotu Chorvatska plně spolupracovat s ICTY a chorvatské úsilí umožnilo zahájit vyjednávání. Po více než šesti měsících hlavní žalobkyně ICTY Carla del Ponte sdělila, že Chorvatsko již několik týdnů plně spolupracuje s Mezinárodním tribunálem a Rada 3. října 2005 rozhodla zahájit přístupová jednání.⁵⁹ Rada pokračování jednání ovšem opět podmínila intenzivní

---

⁵⁶ Tamtéž, s. 76.

⁵⁷ *Program Vlade Republike Hrvatske u mandatnom razdoblju 2003.–2007.* Dostupné z: http://www.min.kulture.hr/userdocsimages/dokumenti/ministarstvo/program_rada/Program_vlade_RH.pdf (17. 3. 2011)

⁵⁸ *Međunarodne obveze i suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju.* Dostupné z: http://www.min.kulture.hr/userdocsimages/dokumenti/ministarstvo/program_rada/Program_vlade_RH.pdf (17. 3. 2011)

⁵⁹ HAD, Miloslav - STACH, Stanislav: *Vztahy EU se zeměmi západního Balkánu.* In: Dienstbier, J. – Dienstbierová J. – Had, M. – Matějka, Z. – Stach, S. – Šťouráčová, J. (EDS.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie – příspěvek České republiky.* Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006, s. 75.

spolupráci Chorvatska s ICTY a upozornila, že případná nespolupráce by mohla ohrozit průběh jednání.⁶⁰ Formální jednání tak byla zahájena 3. října 2005 na bilaterální konferenci v Lucemburku. První fáze jednání, tzv. „screening“ byla zahájena 20. října 2005 a v březnu následujícího roku začala jednání o jednotlivých kapitolách *acquis communautaire*. Proces „screeningu“, během něhož docházelo k analytickému porovnávání chorvatských právních předpisů s předpisy EU, trval téměř rok a byl ukončen 18. října 2006.⁶¹

2.3. Chorvatsko jako kandidátská země a její přípravy na členství v EU

Chorvatsku status kandidátské země přinesl obrovskou perspektivu a to nejen v podobě další finanční pomoci ze strany Unie v přípravách na členství. Díky procesu rozšiřování EU o Chorvatsko se země konsolidovala, stala se právním státem dodržujícím lidská práva a práva menšin a celkově se zvýšila úroveň státní správy. Přesto je nutné, aby země pokračovala v započatých reformách, protože plná integrace do EU je možná pouze za předpokladu, že reformy budou úspěšně dokončeny.

V listopadu 2005 EK přijala dokument pod názvem *Enlargement strategy paper*, v němž hodnotí dosavadní počínání Chorvatska. Země se podle EK nepotýká s žádnými velkými problémy při plnění politických požadavků na členství. Ve většině oblastí došlo k pokroku, ale v oblasti soudnictví je důležité vyvinout ještě větší úsilí k provedení reformy. V souvislosti s hospodářskými kritérii EK Chorvatsko považuje za fungující tržní hospodářství, které bude schopné se vypořádat s konkurenčními tlaky, ovšem za předpokladu, že v reformách bude pokračovat a dokáže odstranit zbývající slabiny.⁶²

V dokumentu, přijatém EK pod názvem *Zpráva o pokroku Chorvatska z roku 2005*, byl pokrok země opět zdůrazněn a úsilí chorvatské vlády náležitě oceněno. I přes pozitivní hodnocení EK upozornila na oblast soudnictví, kde je zapotřebí provést další nezbytné kroky, které povedou k přeměně celého soudního systému. EK si všimla

---

⁶⁰ Negotiating Framework, Luxembourg, 3 October 2005. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/croatia/st20004_05_hr_framedoc_en.pdf (18. 3. 2011)

⁶¹ *Politické vztahy s EU*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/croatia/relation/index_cs.htm (18. 3. 2011)

⁶² *Enlargement strategy paper 2005*: In: EUR-LEX, http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=505DC0561 (18. 3. 2011)

neustálého zvyšování peticí jednotlivců, kteří se domnívají, že jejich práva byla porušena. Zlepšení fungování justice tak zůstává pro Chorvatsko obrovskou výzvou.⁶³

18. října 2006 byla ukončena první fáze jednání a přístupová vyjednávání pokračovala dále. V únoru 2008 Rada přijala nové *Přístupové partnerství pro Chorvatsko*. V dokumentu byly zdůrazněny následující klíčové priority: zajištění plnění všech závazků přijatých v SAA, rychle přijmout strategický rámec pro reformu veřejné správy, urychlit implementaci antikorupčního programu, realizovat ústavní zákon o národnostních menšinách, zejména s ohledem na ustanovení zaručující proporční zastoupení menšin v zaměstnání, dokončit proces návratu uprchlíků, nalézt konečné řešení v otázkách týkajících se hraničních sporů a udržovat plnou spolupráci s Mezinárodním soudním tribunálem pro bývalou Jugoslávii.⁶⁴

Od listopadu 2008 do září 2009 byla pozastavena přístupová jednání. Důvodem byl spor Chorvatska se členskou zemí Slovinskem o vytyčení hranic v Piranském zálivu. Slovinsko tak zablokovalo otevření dalších devíti kapitol na dobu několika měsíců. Až v září 2009 se setkala chorvatská premiérka Jadranka Kosor se slovinským protějškem Borutem Pahorem a dohodli se, že hraniční spor, který trval téměř dvacet let, vyřeší formou mezinárodní arbitráže, což bylo původním návrhem EK.⁶⁵ K otázce stanovení hranic v Piranském zálivu se budu detailněji věnovat v kapitole, která reflektuje problematiku přístupových jednání.

V říjnu 2009 EK vydala novou *Strategii pro rozšíření*, která předpokládala individuální přístup ke každé kandidátské zemi. Politika EU tak umožňuje kandidátským zemím přistupovat k EU v souladu s tempem jejich politických a hospodářských reforem.⁶⁶

Zpráva o pokroku Chorvatska z listopadu 2010 vydaná EK konstatovala, že přístupová jednání nadále pokračují a že vstupují do závěrečné fáze. Z 35 kapitol jich

---

⁶³ *Croatia 2005 Progress Report*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/package/sec_1424_final_progress_report_hr_en.pdf (18. 3. 2011)

⁶⁴ *Accession Partnership with Croatia*. In: EUR-LEX, <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:042:0051:01:EN:HTML> (18. 3. 2011)

⁶⁵ *Chorvatsko má blíž k obnovení přístupových rozhovorů*. In: Euractiv website, <http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/chorvatsko-ma-bliz-k-obnoveni-pristupovych-rozhovoru-006494> (29. 3. 2011)

⁶⁶ *Enlargement Strategy and Main Challenges 2009-2010*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/strategy_paper_2009_en.pdf (29. 3. 2011)

předběžně bylo uzavřeno 25. EK při hodnocení veřejné správy byla dosti kritická a to zejména v souvislosti s ochráncem veřejných práv, který by měl svou roli více posílit a být jakousi institucionální protiváhou hájící lidská práva občanů. V oblasti soudnictví se podle EK ještě nedostavily očekávané výsledky. Reforma sice nadále pokračuje, ministerstvo spravedlnosti prošlo reorganizací, ale fungování soudního systému je stále omezené. Pokud jde o prosazování lidských práv, tak vláda stále přijímá důležitá opatření, ale stále přetrvávají problémy s délkou řízení jednotlivých soudních procesů. Přesto se dá říci, že práva jsou v Chorvatsku obecně uznávána, ale EK shledala nedostatek ve svobodě projevu a stále zůstává množství nedořešených válečných zločinů. Nejdůležitější bod v chorvatsko-unijních vztazích je spolupráce Chorvatska s ICTY. V této zprávě byla hodnocena pozitivně, neboť došlo k jistému pokroku v otázce uprchlíků. V roce 2010 se Chorvatsko se sousedními zeměmi dohodlo na bližší spolupráci. V souvislosti s ekonomickými kritérii je Chorvatsko po celou dobu přístupových jednání hodnoceno velmi pozitivně a jinak tomu nebylo ani v tomto dokumentu vydaném EK.⁶⁷

Dne 2. března 2011 eurokomisař Štefan Fülle pronesl řeč o posledním monitoringu Chorvatska v rámci přístupových vyjednávání. Odůvodnil, proč se EK intenzivně zaměřila zrovna na kapitolu 23 acquis. Je to zejména z toho důvodu, že oblast soudnictví a základních práv je oblastí největšího zájmu všech členských států a je úzce spojena s důvěryhodností procesu rozšiřování. Fülle upozornil zejména na problém s nedostatečným postihem válečných zločinců, což je zvláště důležité pro udržení klidu v regionu. V souvislosti s bojem s korupcí byl zaznamenán pokrok, ale je evidentní, že soudy musí zapracovat na jednotlivých fázích soudních procesů. Na závěr současnou situaci v Chorvatsku shrnul následovně: „*V souvislosti s touto problematikou mám smíšené pocity. Celkově lze říci, že Chorvatsko a jeho vláda dosáhla značného pokroku v oblasti soudnictví a základních práv. Mnohé je však ještě třeba udělat. Chorvatsko nemá zdaleka splněna a ukončena jednání a proto nenavrhujeme uzavření této kapitoly*“.⁶⁸

---

⁶⁷ *Croatia 2010 Progress Report*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/hr_rapport_2010_en.pdf (19. 3. 2011)

⁶⁸ *Negotiation Chapter 23*. In: *EUROPA-Press Releases* website, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/11/138&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (19. 3. 2011)

K dnešnímu datu má Chorvatsko dokončeno 28 kapitol a nevzdává se tak svého snu dokončit přístupová jednání do poloviny roku 2011. EU se ovšem nechce vyjadřovat ke konkrétnímu datu ukončení vyjednávání a pouze konstatuje, že pokud Chorvatsko splní veškeré požadavky, mohou být jednání ukončena. Stěžejní pro EU a její členské země je respektování a splnění podmínek daných v souvislosti s kapitolou 23, která se týká soudnictví, boji proti korupci a organizovanému zločinu, základních lidských práv a plné spolupráce s ICTY.

3. Problematické aspekty ve vztazích mezi Chorvatskem a EU před a během přístupových vyjednávání

V hodnotících zprávách EK bylo Chorvatsko již od doby hodnocení Procesu stabilizace a přidružení, zejména v hospodářské oblasti, hodnoceno pozitivně. Pokroky v prováděné reformě za účelem splnění ekonomických kodaňských kritérií byly evidentní. Pracovní skupiny vytvořené za účelem monitorování této problematiky konstatovaly, že Chorvatsko plní podmínky v této oblasti rychleji, než ostatní země západního Balkánu a je tedy na dobré cestě jak k udělení statutu kandidátské země, tak i k plnohodnotnému členství v EU. Zároveň EK uvedla, že Chorvatsko má mnohem lepší výchozí pozici, co se týče ekonomické vyspělosti země, než například Bulharsko či Rumunsko, které rozšířily řadu členských zemí v roce 2007.⁶⁹

Nicméně Chorvatsko bylo upozorněno na několik oblastí, ve kterých musí vyvinout obrovské úsilí, aby se více přiblížilo k EU. Tyto problematické body úzce souvisí s nedávnou chorvatskou minulostí, tzn. s válečným konfliktem 90. let a autoritativním režimem Franja Tuđmana. EK Chorvatsku vytýkala nedostatečnou spolupráci s Mezinárodním soudním tribunálem v Haagu pro bývalou Jugoslávii (ICTY), přičemž největší problém spočíval v tom, že Chorvatsko neustále odmítalo vydat válečné zločince. Odmítalo generála vydat i přesto, že jej ICTY o tento krok několikrát žádal. Další oblastí, na které chorvatská vláda měla zapracovat, se týkala větší ochrany práv menšin. Konkrétně tento nedostatek vláda napравила přijetím nového ústavního zákona, který zaručoval větší právní ochranu pro menšiny. Toto opatření EK vyžadovala zejména z důvodu lepší integrace a návratu převážně srbských uprchlíků do země. V souvislosti s ochranou menšin měl být přijatý i nový volební zákon, který by zaručoval poměrné zastoupení menšin na všech úrovních státní správy. EK těmito hodnotícími zprávami apelovala na zajištění právního státu, na ochranu lidských práv a práv menšin, neboť EU současný stav viděla jako zdroj vážného znepokojení.⁷⁰

---

⁶⁹ *Croatia Progress Report 2005*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/package/sec_1424_final_progress_report_hr_en.pdf (25. 3. 2011)

⁷⁰ *Report from the Commission 2003*. In: EUR-LEX, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0139:FIN:EN:PDF>

Problematické oblasti jsou úzce spjaty s minulostí a následnou poválečnou situací. Po osamostatnění zemí v roce 1991 došlo k vytyčení hranic, které ovšem neodpovídaly hranicím etnickým. V souvislosti s tímto zásahem vyvstal problém, který přerostl v občanskou válku. Proto v návaznosti na tyto události je z každé hodnotící zprávy EK patrné, že pro EU je požadavek plné spolupráce s ICTY a ochrana práv menšin pilířem její politiky vůči zemím bývalé Jugoslávie.

V této kapitole se tedy budu věnovat nejpálčivějším problémům, které zpomalily a dokonce přerušily přístupová vyjednávání Chorvatska s EU. Jedná se o nedodržování práv menšin, nedostatečnou spolupráci s ICTY, nepřiliš dobře fungující soudní systém, který do jisté míry umožnil rozmach korupce a hraniční spor Chorvatska a Slovinska o Piranský záliv, který měl pro Chorvatsko neblahé důsledky, neboť zablokoval další vyjednávání a možnost Chorvatska stát se členem EU ještě do konce roku 2010.

3.1. Práva národnostních menšin jako měřítko demokratizace

ES v rámci Rady Evropy přijalo v Římě roku 1950 dokument pod názvem *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod*, který se k problematice menšin vyjadřuje následovně: „*Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení*“.⁷¹ Jelikož EU klade velký důraz na lidská práva a ochranu práv menšin, která jsou právně zakotvena, byla tato oblast pro mnohé členské země rozhodující, zda Chorvatsko přijmou jako dalšího člena EU či nikoliv.⁷²

Chorvatsko jako suverénní nezávislý stát bylo akceptováno v prosinci 1991 Německem a Rakouskem, které jako první země NATO a EU bývalou zemi SFRJ uznaly. Obě země vydaly prohlášení, že se neztotožňují s 12 představiteli ES ve věci odmítavého stanoviska k uznání nezávislosti Chorvatska a Slovinska. Prvním krokem k demokratizaci země bylo přijetí několika ústavních změn v roce 1990 a prohlášení

Report from the Commission 2004: The Stabilisation and Association process for South East Europe. In: Evropská komise website, <http://www.delmkd.ec.europa.eu/en/bilateral-relations/SAP%20Report%202004%20Global.pdf> (20. 3. 2011)

⁷¹ *Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobodách.* In: Euroskop website, http://www.euroskop.cz/gallery/2/772-umluva_o_ochrane_lidskych_prav_a_svobod.pdf (24. 3. 2011)

⁷² Zejména proti se stavělo Nizozemí a Velká Británie.

Chorvatska nejen za demokratickou republiku, ale také za národní stát chorvatského národa.⁷³ Vyhlášení nezávislosti Slovinska ve stejný den pro Srby nepředstavovalo velký problém, v případě Chorvatska tomu bylo jinak. Chorvatští Srbové, kteří tvořili velkou většinu v tzv. Krajině, se odmítli podříditi nově vzniklému státu, který odmítal uznat jejich menšinová práva.⁷⁴ Sněm reprezentantů srbské menšiny, která tvořila 12 % obyvatel, tyto změny ústavy odmítl a vytvořil Srbskou národní radu, která měla hájit zájmy srbské menšiny. V prosinci 1990 byla ze strany srbské menšiny vyhlášena Srbská autonomní oblast Krajina. Napětí mezi Chorvaty a srbskou minoritou tak eskalovalo. Evropské společenství na události v Jugoslávii reagovalo vydáním deklarace o nedotknutelnosti hranic a požadovalo ukončení bojů, setkání se všemi zainteresovanými stranami a nedotknutelnost jak vnitřních, tak i vnějších hranic Jugoslávie. Toto prohlášení bylo zaměřeno jak proti samotnému srbskému prezidentovi Miloševićovi, tak i proti separatistickým snahám chorvatských Srbů. Dále ES deklarovalo, že nepřipustí jakoukoliv změnu hranic bez mírové dohody mezi všemi stranami.⁷⁵ Na Mírové konferenci o Jugoslávii v říjnu 1991 německý ministr zahraničních věcí zdůraznil, že nesmí při rozdělování Jugoslávie dojít k násilným jednostranným změnám hranic, a že musí být dodržována práva národnostních menšin žijících v jiných, než svých národních republikách.⁷⁶

Krajinská oblast byla 1. dubna 1991 oficiálně připojena k Srbsku a dosud probíhající občanská válka v oblasti Krajiny se změnila ve válku mezi Chorvatskem a Srbskem. Později chorvatské jednotky obsadily oblast Krajiny a etničtí Srbové, ať už dobrovolně nebo násilím museli tuto oblast opustit⁷⁷. Chorvatská republika definitivně všechna území bývalé Srbské autonomní oblasti získala k 15. lednu 1998 zpět.⁷⁸

Vzhledem k zahraničně-politickým aktivitám Tuđmana se Chorvatsko z pozice oběti dostalo do pozice agresora. V roce 1993 probíhaly ostré boje mezi Chorvaty a Muslimy v Bosně. Mezinárodní veřejné mínění, dříve podporující Chorvaty, se částečně

---

⁷³ RYCHLÍK, Jan – PERENČEVIĆ, Milan: *Dějiny Chorvatska*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2007, s. 376.

⁷⁴ PELIKÁN, Jan – HAVLÍKOVÁ, Lubomíra – CHROBÁK, Tomáš – RYCHLÍK, Jan – TEJCHMAN, Miroslav – VOJTĚCHOVSKÝ, Ondřej: *Dějiny Srbska*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2004, s. 526.

⁷⁵ HANSON, Alan: *Croatian Independence from Yugoslavia, 1991-1992*. Dostupné z: <http://www.wilsoncenter.org/sites/ccpdc/pubs/words/3.pdf> (25. 3. 2011), s. 81.

⁷⁶ GENSCHER, Hans-Dietrich: *Erinnerungen*. Dostupné z: http://www.ena.lu/hans_dietrich_genscher_erinnerungen-030003115.html (25. 3. 2011), s. 953.

⁷⁷ Odhaduje se, že exodus postihl cca 150 000 osob srbského etnika.

⁷⁸ HLOUŠEK, Vít: *Chorvatsko: Mezi pokusem autoritarismu a evropskou integrací*. In: *Kompaeece politických systémů. Nové demokracie střední a východní Evropy*. Praha, Oeconomica 2008, s. 264-265.

obrátilo proti nim a ze strany EU bylo ostře kritizováno. V reakci na tuto situaci Rada bezpečnosti OSN vydala *Akční program realizace míru v Bosně a Hercegovině*. Chorvatsko za vlády Tuđmana postupně opouštělo principy demokratického státu zejména tím, že nedostatečně chránilo lidská a menšinová práva srbského obyvatelstva.⁷⁹ V únoru 1994 bylo za amerického zprostředkování mezi bosenskými Muslimy a Chorvaty podepsáno příměří a 8. března podepsali ve Washingtonu Franjo Tuđman a Alija Izetbegović novou dohodu o vzájemné spolupráci – tzv. *Washingtonskou smlouvu*. Touto smlouvou se z části narovnal mezinárodní mínění o Chorvatsku.⁸⁰

Otázka národnostních menšin vzhledem k minulosti země vyvstala i v době zintenzivnění vztahů s EU. Díky tlaku EU byly přijaty ústavní zákony zaručující ochranu práv národnostních menšin. Přesto však za vlády Tuđmana, který v zemi podporoval silný nacionalismus, ochrana etnických menšin příliš zaručena nebyla. Mezinárodní společenství proto začalo vyvíjet silný tlak, ale také nabídlo svou pomoc pro řešení této otázky.⁸¹ Zlepšení situace souviselo zejména s pádem režimu a se snahou Chorvatska zapojit se do mezinárodních struktur. Země ve snaze přiblížit se západním zemím, přijala nezbytná opatření v podobě zákonů, které umožňovaly používat i jiné jazyky a jiná písmena než chorvatštinu a latinku. Pro volby v roce 2003 byl přijat nový volební zákon, podle kterého národnostní menšiny získaly celkem 8 křesel, z nichž 3 volí srbská menšina.⁸²

Chorvatsko ratifikovalo všechny úmluvy Rady Evropy a OSN týkající se oblasti práv národnostních menšin, ke kterým se zavázalo. Dále podepsalo mezinárodní dohody o bilaterální ochraně národnostních menšin s Itálií, Maďarskem, Srbskem a Černou Horou.⁸³ Ve snaze přiblížit se členství EU a řádně plnit její požadavky, přijalo Chorvatsko *Ústavní zákon o právech národnostních menšin (Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina)* z 19. prosince 2002 chorvatským Saborem a to pod vedením premiéra Stjepana Mesiće. V čl. 1 a 4 Ústavního zákona se uvádí: „*Každý chorvatský občan má právo svobodně prohlásit, že je příslušníkem národnostní menšiny a příslušníkům národnostních menšin je zaručena rovnost před zákonem a právní*

---

⁷⁹ Docházelo k vypalování srbských vesnic a k násilným represím civilního obyvatelstva.

⁸⁰ RYCHLÍK, J. – PERENČEVIĆ, M.: c. d., s. 388.

⁸¹ TATALOVIĆ, Siniša: National minorities and croatian democracy. *Politička Misao*, 43, 2006, č. 5, s. 46.

⁸² Hloušek, V.: c. d., s. 266-270.

⁸³ TATALOVIĆ, S.: c. d., s. 49.

ochrana“.⁸⁴ Zákon dále umožňuje menšinám vzdělávat se ve svém jazyce, zastupovat svou menšinu v zastupitelských orgánech a to jak na místní úrovni, tak i v chorvatském parlamentu, v soudních a správních orgánech. Zákon upravuje i rozhlasové a televizní vysílání, přičemž sdělovací prostředky mohou veřejně podporovat kulturu menšin. Ústavní zákon dále zavedl orgán pro menšiny a to Radu národnostních menšin (Vijeća nacionalnih manjina), která má právo požadovat od chorvatského parlamentu dohled nad aplikací nově přijatého ústavního zákona a dalšími právními předpisy týkající se práv národnostních menšin. Rada má dále v pravomoci podávat ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu a to jak z vlastní iniciativy, tak i z podnětu příslušníků národnostních menšin, pokud cítí, že jejich práva byla porušena či nedodržována.⁸⁵

I přes špatnou poválečnou situaci se Chorvatsku podařilo vytvořit systém ochrany práv národnostních menšin jak na národní, tak i regionální úrovni a to tak, aby byla v souladu s evropskými hodnotami. Zde je ale nutné dodat, že Chorvatsko má před sebou, v rámci ochrany práv národnostních menšin, ještě dlouhou cestu a musí ústavní zákon dostatečně implementovat, aby se dostavily očekávané výsledky. Tento systém sice podporuje integraci národnostních menšin, ale nikoli jejich plnou asimilaci do chorvatské společnosti. Autoři tohoto konceptu se snažili zaručit národní identitu menšin, která v chorvatské společnosti hraje důležitou roli⁸⁶. O roli chorvatské národní identity v procesu integrace do EU se zmíním v souvislosti s problematikou spolupráce s ICTY.

Podle hodnotících zpráv EK se dříve nejistá pozice většiny národnostních menšin zlepšila. Zejména vládní politika premiéra Ivo Sanadera, který byl premiérem od roku 2003–2009, učinila evidentní pokrok v této problematice. Na otázku, ve které oblasti byl učiněn největší pokrok po roce 2004, se vyjádřil Alessandro Fracassetti, vedoucí oddělení záležitostí OBSE na své cestě po Chorvatsku následovně: „*Domnívám se, že největší úspěch byl zaznamenán ve vytváření pozitivní atmosféry pro návrat uprchlíků a v dialogu s národnostními menšinami. Vláda projevila své odhodlání*

---

⁸⁴ *Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina*. In: Narodne novine website, <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/310287.html> (24. 3. 2011)

⁸⁵ *Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina*. In: Narodne novine website, <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/310287.html> (24. 3. 2011)

⁸⁶ TATALOVIĆ, S.: c. d., s. 49.

*zabývat se problémy, které dříve nebyly příliš diskutovány, a problematiku menšin zařadila mezi klíčové politické otázky.*⁸⁷

Největší úsilí musela chorvatská vláda vyvinout se srbskou menšinou, která tvořila v chorvatské společnosti podíl 4,5 %. Podle posledního sčítání lidu statistické údaje zahrnovaly data pro 22 národnostních menšin, přičemž největší zastoupení měli právě Srbové. Na druhém místě byli Bosňáci s podílem 0,5 % v celkové chorvatské populaci.⁸⁸ Během války, která probíhala v letech 1991-1995, bylo z Chorvatska vyhnáno na 300 000 až 350 000 chorvatských Srbů, a proto jako největší problém se ukázal návrat srbských uprchlíků. V této oblasti se EK přesvědčila o dosažených pokrocích a to v podobě vytvoření pozitivního prostředí pro návrat uprchlíků či rekonstrukce majetku uprchlíků.⁸⁹ Nejproblémovější oblastí s početnou srbskou menšinou je oblast Vukovaru. Soužití Chorvatů se Srby se zde stabilizovala díky národní politice, která se distancuje od válečné minulosti a válečného dědictví. Samozřejmě se objevují i nedostatky, na kterých Chorvatsko musí zapracovat a to zejména na návratu nájemních práv pro právoplatné nájemníky, v tomto případě Srby.⁹⁰ V souvislosti se srbskou menšinou se odehrálo několik incidentů, které byly etnicky motivované. Jednalo se jak o vražedné útoky, tak i o vypalování a ničení domů a majetku.⁹¹ V rámci soudních řízení docházelo k nedodržování práv této menšiny, k nerovnému zacházení a k častému odsuzování v nepřítomnosti.⁹² Ačkoliv Ústavní zákon byl brán jako pokrok, tak z pohledu EK jeho implementace nebyla dostatečná. Nedostatky se objevily zejména v zastoupení menšin ve státní správě, kde byly značně podprezentovány. EK uvádí příklad, kdy v případě uvolnění pracovního místa jsou menšiny záměrně diskriminovány. Chorvatská vláda proto musí statisticky doložit procentuální zastoupení menšin v institucích. Dále by se mělo vyřešit občanství

---

⁸⁷ *Croatia is a stable democracy*: Interview with Alessandro Fracassetti, OSCE Mission to Croatia Spokesperson (2004). In: Organization for Security and Co-operation in Europe website, <http://www.osce.org/zagreb/32628> (24.3.2011)

⁸⁸ TATALOVIĆ, S.: c. d., s. 48.

⁸⁹ TIEDE, Wolfgang: *Croatia and Serbia on their road to EU accession – halfway there?* South-East Europe Review, 2007, č. 1, s. 7-25.

⁹⁰ *Croatia is a stable democracy*: Interview with Alessandro Fracassetti, OSCE Mission to Croatia Spokesperson (2004). In: Organization for Security and Co-operation in Europe website, <http://www.osce.org/zagreb/32628> (24.3.2011)

⁹¹ DORIĆ, Petar: *Croatia. Nation in Transit 2010*. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4756ad561a.pdf> (24. 3. 2011), s. 163.

⁹² *Opinion on Croatia's Application for Membership of the European Union*. In: EUR-LEX, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2004/com2004_0257en01.pdf (23. 3. 2011)

chorvatských Srbů, kteří musí 5 let čekat na získání občanství a tudíž jsou ve stejné pozici jako cizinci.⁹³

EK proto v závislosti na své hodnocení doporučila Chorvatsku, aby přijalo akční plán, který by vymezil strategii pro správnou implementaci Ústavního zákona. Chorvatsko výzvu uposlechlo a přijalo plán, ve kterém byly uvedeny počty zástupců menšin ve státní správě a to jak na národní, tak i regionální úrovni. Tento pokrok EK zhodnotila ve zprávě z roku 2007 a zároveň upozornila, že zastoupení menšin by se mělo rozšířit i na oblast soudnictví a administrativy.⁹⁴ Dosud také Chorvatsko nesplnilo svůj cíl, že do roku 2009 poskytne přes 2000 bytů pro navrátilce. K tomuto tématu se vyjádřila mluvčí komisaře pro rozšíření Natasha Buttler, že 300 rodin stále ještě čeká na své opravené domovy. Podle předpokladů by se tento nedostatek měl napravit do poloviny letošního roku.⁹⁵ Je nutné ale podotknout, že chorvatská vláda se snaží spolupracovat se srbskou menšinou a to na všech úrovních, zejména na té nejvyšší. Dokladem tohoto pokroku je i fakt, že srbská menšina je v chorvatském parlamentu zastoupena svými 8 zástupci⁹⁶ a zastoupení mají i na pozici vicepremiéra, kterou zastává etnický Srb Slobodan Uzelac.

Hodnotící zprávy EK týkající se otázky menšin byly v následujících letech téměř totožné s hodnoceními, které EK doposud vydala. Problém s národnostními menšinami jako překážka na cestě do Unie není již tak velká, ale nezmizela a vláda se jí bude muset ještě zabývat.⁹⁷ V souvislosti s posledním monitoringem EK eurokomisař Štefan Fülle upozornil, že problém s ochranou menšin a uprchlíků stále přetrvává. Chorvatsku proto doporučil přijmout dlouhodobější strategii k naplňování právních předpisů zabývajících se právy menšin a předpisů, které by usnadnily návrat uprchlíků.⁹⁸

---

⁹³ *Croatia Progress Report 2005*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/package/sec_1424_final_progress_report_hr_en.pdf (25. 3. 2011)

⁹⁴ *Croatia progress report 2007*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2007/nov/croatia_progress_reports_en.pdf (25. 3. 2011)

⁹⁵ BREZOVSKÁ, Katarína: EK: *Chorvatsko musí přidat v reformě soudnictví a v boji s korupcí*. In: Český rozhlas website, <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/zprava/858923> (26.3.2011)

⁹⁶ TATALOVIČ, S.: c. d., s. 54.

⁹⁷ NOVÁK, Pavel: *Návrat uprchlíků*. In: Český rozhlas website, <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/zprava/858923> (26. 3. 2011)

⁹⁸ *Reforms in Croatia in the field of Judiciary and Fundamental Rights*. In: EUROPA-Press Releases website, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/11/138&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (19.3.2011)

3.2. Spolupráce s Mezinárodním soudním tribunálem v Haagu pro bývalou Jugoslávii

Jak už bylo naznačeno výše, tak problematika spolupráce s ICTY provází vztahy mezi Chorvatskem a Unií od doby, kdy došlo k zintenzivnění vztahů a jak již bylo několikrát řečeno, stala se pilířem evropské politiky rozšiřování pro země západního Balkánu.

Požadavek spolupráce s ICTY vyvstal v souvislosti s válkou za nezávislost, která probíhala v letech 1991-1995 a byla převážně konfliktem mezi Chorvaty a Srby. Během operace Bouře v roce 1995, která vedla k ukončení chorvatské války za nezávislost, došlo k etnickému vyčištění oblasti Republiky Srbská Krajina od Srbů. V průběhu operace se někteří příslušníci chorvatské armády dopustili zločinů na srbském obyvatelstvu, za což byli odsouzeni před soudním tribunálem v Haagu.⁹⁹

V tzv. *Soluňské agendě* země západního Balkánu daly EU slib bezvýhradné spolupráce s ICTY.¹⁰⁰ Chorvatsko se tak zavázalo k předání všech zbývajících obžalovaných z válečných zločinů do Haagu. Na základě tohoto slibu Evropská rada v prosinci roku 2004 rozhodla, že přístupová jednání mohou být zahájena v březnu 2005, ovšem za předpokladu plné spolupráce s ICTY. ER ovšem v zápětí rozhodla, že jednání otevřena nebudou. Jako důvod pro nezahájení jednání ve stanoveném termínu byla uvedena neúplná spolupráce s ICTY a to na základě zprávy vrchní prokurátorky Carly del Ponte.¹⁰¹ Del Ponte nevěřila tvrzením tehdejšího chorvatského předsedy vlády Ivo Sanadera, že A. Gotovina se nenachází na chorvatském území a že není v jeho moci jej dopadnout a vydat Haagu. Proto Del Ponte konstatovala, že Chorvatsko nesplnilo podmínku plné spolupráce s ICTY, a proto nemohou být jednání zahájena.¹⁰² Proti rozhodnutí ER se postavilo několik zemí EU, v čele se Slovenskem, Rakouskem a Maďarskem, které žádali o zahájení jednání s Chorvatskem. ER odmítla jakkoliv měnit své rozhodnutí, a proto jako kompromis vytvořila zvláštní tým, jehož úkolem mělo být monitorování úrovně chorvatské spolupráce s ICTY. Tým pod názvem Task-force byl

---

⁹⁹ RYCHLÍK, J. – PERENČEVIĆ, M.: c. d., s. 393-394.

¹⁰⁰ *The Thessaloniki agenda for the Western Balkans*: In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/thessaloniki_agenda_en.htm (13.3.2011)

¹⁰¹ ŠTĚRBA, Václav: *Proces rozšiřování EU – vztahy EU ke kandidátským/přistupujícím zemím*. Parlamentní institut, září 2005. s. 4.

¹⁰² VUJČIĆ, Zeljka: *TRANSITION ONLINE: Back into the rating room*. Dostupné z: <http://www.tol.org/client/article/13751-back-into-the-waiting-room.html?print> (24. 3. 2011)

složen ze zástupců Lucemburska, Velké Británie, Rakouska a Javiera Solany.¹⁰³ Význam skupiny vytvořené v době lucemburského předsednictví spočíval v částečném přenesení odpovědnosti v posuzování chorvatské spolupráce od vrchní prokurátorky na členské státy. Podle slov lucemburského ministra zahraničních věcí Jeana Asselborna rozhodně však nebylo záměrem ER vytvořit ad hoc soudní orgán, ale vytvořit pomocný nástroj, který by Radě usnadnil rozhodnutí v otázce zahájení chorvatských přístupových jednání.¹⁰⁴

Otevření jednání tedy byla podmíněna plnou spoluprací s ICTY, která se v podstatě stala synonymem pro dopadení a vydání generála Ante Gotoviny do Haagu. A. Gotovina byl jedním z nejhledanějších válečných zločinců z jugoslávské občanské války, který velel chorvatské armádě od října 1992 do března 1996, jako velitel v jižní části regionu Krajina během vojenské ofenzívy známé jako „Operace Bouře“. Obžaloba proti Gotovinovi byla potvrzena dne 8. června 2001 a byl obžalován z „*pronásledování, deportací, nelidských činů a násilných přesunů, plenění veřejného nebo soukromého majetku, svévolného ničení měst a vesnic, vraždy a krutého zacházení.*“¹⁰⁵

Zatímco v roce 2004 bylo Chorvatsko chváleno za plnění politických podmínek pro členství, jako je právě spolupráce s ICTY, návrat srbských uprchlíků a normalizace vztahů se sousedními státy, tak později se situace obrátila proti němu. Odmítnutí zahájení jednání ER vyvolalo v zemi vlnu euroskepticismu a podle výzkumů veřejného mínění pouhých 38 % Chorvatů věřilo, že členství v EU jim přinese výhody a naopak celých 70 % bylo proti vydání Ante Gotoviny do Haagu.¹⁰⁶ Z průzkumů vyplývá, že trestní stíhání údajných válečných zločinců je velmi citlivou oblastí a úzce souvisí s chorvatskou národní identitou. V Chorvatsku se projevuje silný nacionalismus, který souvisí s chorvatskou minulostí – vojenské vítězství nad Srby, sjednocení chorvatského území a vytvoření samostatného státu Chorvatsko. To může být také důvodem, proč chorvatské vlády nebyly příliš důsledné v podnikání kroků proti dopadení válečných zločinců, kteří jsou v očích veřejnosti viděni jako národní hrdinové, kteří se zasadili o

---

¹⁰³ EUROPEAN COUNCIL BRUSSELS 22 and 23 MARCH 2005: In: Evropská rada website, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/84335.pdf (29. 3. 2011)

¹⁰⁴ Statement by Jean Asselborn on the EU-Croatia task force meeting in Luxembourg on 26 April 2005. In: Luxembourg Presidency of the Council of the European Union website, <http://www.eu2005.lu/en/actualites/communiqués/2005/04/26taskforce/index.html> (29. 3. 2011)

¹⁰⁵ Statement by the Prosecutor Concerning the Gotovina and Ademi Cases. In: ICTY website, http://www.icty.org/x/cases/gotovina/cis/en/cis_gotovina_al_en.pdf (29. 3. 2011)

¹⁰⁶ VUJČIĆ, Zeljka: TRANSITION ONLINE: Back into the rating room. Dostupné z: <http://www.tol.org/client/article/13751-back-into-the-waiting-room.html?print> (24. 3. 2011)

vznik samostatného Chorvatska. V březnu 2008 začal soud s bývalým generálem, přičemž on obvinění odmítá. Podle obhájce Gotoviny generál pomohl válku v Bosně a v Chorvatsku ukončit a bojoval proti bývalému jugoslávskému prezidentovi Miloševićovi, a proto by neměl být odsouzen, ale naopak za své zásluhy oceněn.¹⁰⁷ Chorvatský silný nacionalismus navíc dokládá oficiální parlamentní *Prohlášení o Vlastenecké válce* z roku 2000, kde se uvádí, že operace Bouře a její následky byly legitimní. Vláda Ivicy Račana, který byl silně nacionalisticky orientován, dokonce vnímala plnou spolupráci s ICTY jako útok na chorvatskou národní identitu a obvinění válečných zločinců považovala jako protiústavní.¹⁰⁸

Vláda Ivo Sanadera si uvědomila, že pokud se chce stát členem EU a nezůstat v izolaci, musí spolupracovat a změnit charakter dosavadní politiky. Politiku změnili ve třech hlavních hlediscích: (1) odklon od izolace a nacionalismu, který byl příznačný pro druhou polovinu 90. let, (2) Chorvatsko již sebe samo nevidí jako samostatnou jednotku, ale jako nedílnou součást evropského společenství, (3) země překonala ideologickou propast mezi různými etnickými segmenty.¹⁰⁹ V dubnu 2005 vláda reagovala na připomínky EU, týkající se nedostatečné spolupráce s ICTY, vytvořením *Akčního plánu spolupráce s ICTY*. Akční plán byl definován v šesti bodech, které chorvatská vláda měla splnit s cílem dosáhnout pokroku ve spolupráci s ICTY.¹¹⁰ Zároveň prezident Mesić připomenul, že EU pro jejich zemi stanovila přísnější kritéria než pro státy, které přistupovaly v rámci tzv. východního rozšíření.¹¹¹ V červnu 2005 vrchní prokurátorka ICTY oznámila, že Chorvatsko na základě akčního plánu jde směrem k plné spolupráci se soudním tribunálem, ale je zapotřebí ještě následující měsíce vyčkat, zda se dostaví nějaké hmatatelné výsledky. ER pokroky země vzala

¹⁰⁷ *Začal soud s Ante Gotovinou*. In: Zpravodajský server Lidových novin, http://www.lidovky.cz/zacal-soud-s-ante-gotovinou-dfx-/ln_zahranici.asp?c=A080311_144031_ln_zahranici_hel (2. 4. 2011)

¹⁰⁸ FREYBURG, Tina: *National identity matters: the limited impact of EU political conditionality in the Western Balkans*. National Centre of Competence in Research (NCCR) Challenges to Democracy in the 21st Century, 2008, č. 19. Dostupné z: <http://www.nccr-democracy.uzh.ch/publications/workingpaper/pdf/WP19.pdf> (24. 3. 2011)

¹⁰⁹ JOVIĆ, Dejan: *Croatian and the European Union: a long delayed journey*. Journal of Southern Europe & the Balkans, 8, 2006, č. 1, s. 1-27. Dostupné z: <https://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/869/1/Jovic.%20JSEB.%20Vol%208.%20No%201.%20April%202006.pdf> (25. 3. 2011)

¹¹⁰ *Compliance with Hague tribunal is key to accession*. In: Evropský parlament website, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PRESS+NR-20050831-1+0+DOC+XML+V0//EN> (29. 3. 2011)

¹¹¹ SAMARDŽIJA, Višnja - STANICIC, Mladen: *EU relations with Croatia 2005. Croatia on the path towards EU: Conditionally and challenge of negotiations*. Mediterranean Politics 2006. Dostupné z: <http://www.iemed.org/anuari/2006/aarticles/aSamardzija.pdf> (13. 3. 2011), s. 138-140.

s velkým nadšením a vyzvala Chorvatsko, aby v úsilí pokračovalo i nadále.¹¹² V říjnu 2005 Del Ponte potvrdila dostatečnou spolupráci Chorvatska s ICTY a to i přesto, že generál Gotovina stále nebyl dopaden. Na základě prohlášení prokurátorky Rada 4. října 2005 rozhodla o zahájení přístupových jednání. Současně však zdůraznila, že v rámci jednání existuje možnost pozastavení v případě, že Chorvatsko přestane s ICTY spolupracovat. Generál Gotovina byl nakonec dopaden na španělském ostrově Tenerife v prosinci 2005 na základě evropského zatykače. Po jeho zatčení proběhly v chorvatském Záhřebu a Splitu početné demonstrace, kterých se účastnilo až několik desítek tisíc lidí.

Při hodnocení vývoje vztahů mezi ICTY a Chorvatskem od roku 2001 se dá říci, že výsledky spolupráce byly velmi pozitivní, pouze s výjimkou dopadení Gotoviny. Jisté zlepšení vztahů země s ICTY dokládá i strategie soudního tribunálu, která umožňuje chorvatským soudům, které jsou taxativně vymezeny, v některých případech soudit osoby, které byly přímo obžalované tribunálem.¹¹³ Chorvatsko po vydání Gotoviny do Haagu tak splnilo nezbytnou podmínku pro pokračování v jednáních o vstupu do EU a na mezinárodním poli posílilo a stabilizovalo svou pozici, což bylo důležité nejen pro samotné Chorvatsko, ale i pro celý region západního Balkánu. Ovšem stále zůstávají otevřené některé otázky týkající se volného přístupu k vojenským dokumentům, které pochází z roku 1995 z operace Bouře, a které do jisté míry limitují uzavření přístupových jednání.¹¹⁴

EK tento nedostatek reflektovala ve zprávě z roku 2008, kde Chorvatsko vyzývá, aby vydalo chybějící dokumenty jak v případě Gotoviny, tak Čermak a Markač¹¹⁵. Serge Brammertz, který na postu hlavního žalobce ICTY nahradil Del Ponte, vyvinul na Chorvatsko obrovský tlak prohlášením, že jediné, co chybí k dovršení plné spolupráce je dodání zásadních vojenských dokumentů ze strany Chorvatska. Na toto prohlášení reagovala chorvatská premiérka Jadranka Kosor tím, že je v zájmu celého Chorvatska zjistit, zda dokumenty požadované ICTY opravdu existují a pokud ano, tak cílem bude

---

¹¹² *Council Conclusions concerning Croatia*. In: Evropská rada website, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/85182.pdf (29. 3. 2011).

¹¹³ *Completion Strategy Reports (2010)*. In: ICTY website, <http://www.icty.org/sid/100166> (29. 3. 2011)

¹¹⁴ KIM, Julie: *Balkan Cooperation on War Crimes Issues*. Dostupné z:

<http://www.usembassy.it/pdf/other/RS22097.pdf> (29. 3. 2011)

¹¹⁵ Důstojníci, kteří se také účastnili operace Bouře a byli obžalováni z následujícího: pronásledování z politických, rasových a náboženských důvodů, deportace, zločiny proti lidskosti, plenění veřejného nebo soukromého majetku, svévolné ničení měst, vesnic, vraždy a kruté zacházení. (*Case Information sheet*. In: ICTY website, <http://www.icty.org/x/cases/cermak/cis/en/cis-cermak.pdf>).

zjistit, kde jsou. Pokud nalezeny nebudou, tak úkolem chorvatských vyšetřovatelů bude zjistit, kdo stojí za jejich zničením.¹¹⁶ V červnu 2010 vydal Brammertz prohlášení, že Chorvatsko dosud nedodalo všechny požadované dokumenty a tudíž jeho spolupráce je neúplná.¹¹⁷

EK ve své zprávě pod názvem *Strategie rozšíření a hlavní výzvy pro rok 2010-2011*, kde je nastíněna politika rozšiřování a pokrok jednotlivých kandidátských zemí včetně Chorvatska, dokládá spolupráci země se soudním tribunálem a vyzývá ji, aby zvláštní pracovní skupina, která byla chorvatskou vládou vytvořena s cílem nalézt dokumenty požadované úřadem prokurátora ICTY, nadále pokračovala ve svém úsilí.¹¹⁸ Plná spolupráce tak nadále zůstává požadavkem na vstup země do EU, včetně uzavření kapitoly 23, jejíž součástí je i spolupráce s ICTY. O dalších dílčích krocích bude prokurátor soudního tribunálu nadále Radu bezpečnosti OSN informovat a rozhodnutí přednese v květnu 2011.¹¹⁹

3.3. Reforma soudnictví a problematika korupce

Se spoluprací s ICTY a otázkou dodržování práv menšin úzce souvisí problematika soudnictví. Již v rámci Soluňské agendy bylo Chorvatsko vyzváno k reformě soudnictví a k rozvoji stabilních institucí, jež měl být vykonáván v rámci Stabilizačního a asociačního programu.¹²⁰ Podle EK Chorvatsko v této oblasti dosáhlo jistého pokroku. Bylo přijato několik nových právních úprav, došlo k rozvoji ministerstva spravedlnosti, v případech válečných zločinů se snížila etnická předpojatost a problém s odsuzováním v nepřítomnosti byl částečně vyřešen. Nicméně výběrová řízení na post soudců a státních zástupců jsou stále nedostatečná, celkový

---

¹¹⁶ *Prime Minister Kosor on Brammertz report*. In: Government of the Republic of Croatia, http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2009/prosinac/predsjednica_vlade_brammertz_prepoznano_napore_hrvatske_vlade. (29. 3. 2011)

¹¹⁷ *Address of Serge Brammertz, Prosecutor of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia to the Security Council on 18 June 2010*. In: ICTY website, http://www.icty.org/x/file/Press/Statements%20and%20Speeches/Prosecutor/100618_proc_brammertz_u_n_sc_en.pdf (29. 3. 2011)

¹¹⁸ *Conclusions Croatia 2010. Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/conclusions_croatia_en.pdf (29. 3. 2011)

¹¹⁹ *Report on reforms in Croatia in the field of judiciary and fundamental rights (negotiation chapter 23)*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/hp/interim_report_hr_ch23_en.pdf (29. 3. 2011)

¹²⁰ *The Thessaloniki agenda for the Western Balkans*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accesion_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/thessaloniki_agenda_en.htm (13. 3. 2011)

počet neuzavřených případů je stále vysoký a délka soudních řízení je také stále příliš dlouhá. Proto v provádění reformy je zapotřebí dle EK vyvinout ještě větší úsilí.¹²¹ Mezi hlavní výzvy EK, které zařadila do dokumentu *Strategie rozšiřování a hlavní výzvy pro rok 2010 – 2011*, patřilo budování nezávislého a efektivního soudnictví a boj s korupcí. A v případě, že země v této oblasti splní všechna kritéria a požadavky, pak jednání mohou být ukončena.¹²² Nedostatkem v soudnictví je zejména netransparentnost ve výběru soudců a státních zástupců. Problémem také dále zůstává nedořešení případů, týkajících se odsouzení pachatelů, kteří spáchali trestné činy proti etnickým Srbům. Přesto, že reforma soudnictví neustále pokračuje a zaznamenává dílčí úspěchy, zůstává stále hlavní výzvou a podmínkou pro ukončení jednání.¹²³

Oblast soudnictví a základních lidských práv, která je obsažena v 23. kapitole *acquis* se zdá být pro Chorvatsko nejproblematictější. Tato kapitola byla otevřena až na začátku června 2010 a její otevření bylo podmíněno: (1) plnou spoluprací s ICTY a (2) schopností vlády systematicky bojovat s korupcí.¹²⁴ V rámci této kapitoly Chorvatsko dostalo z Bruselu největší počet tzv. kritérií (benchmarks), které v rozšiřovacím procesu jsou novinkou. Chorvatsko je tak první kandidátskou zemí, která ještě musí plnit tato dodatečná kritéria. Podle chorvatského velvyslance v České republice Frana Krniće kritéria však pomohla najít cestu k provedení reformy soudního systému.¹²⁵ Změny, které v soudnictví byly provedeny se týkají zejména pravomocí a pozice Národní soudcovské rady, která je odpovědná za jmenování soudců. Na základě výzvy EK z roku 2010 byly přijaty změny Ústavy, které mají zajistit absolutně nezávislé postavení

---

¹²¹ *Conclusions on Croatia: Strategy main challenges 2009 – 2010*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/conclusions_on_croatia_en.pdf (14. 3. 2011)

¹²² *Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/strategy_paper_2010_en.pdf (26. 3. 2011).

¹²³ *Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011, Conclusions*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/conclusions_croatia_en.pdf (26. 3. 2011)

¹²⁴ ČUČKOVIĆ, Nevenka: *Fight against corruption in Croatia infinities*. Dostupné z: <http://www.eu-27watch.org/?q=node/449> (24. 3. 2011)

¹²⁵ KRNIĆ, Frane: *Ratifikaci chorvatské přístupové smlouvy by mohl ohrozit i český opt-out*. In: Euractiv website, <http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/frane-krni-ratifikaci-chorvatske-pristupove-smlouvy-by-mohl-ohrozit-i-cesky-opt-out-008157> (26. 3. 2011)

soudců¹²⁶, které úzce souvisí s dalším problémem chorvatské společnosti a to s bojem proti korupci.

Problém korupce v současnosti doslova hýbe chorvatskou politickou scénou. Boj proti korupci je jednou z hlavních priorit vlády a do podvědomí široké veřejnosti se dostala zejména v posledních měsících, kdy došlo k zatčení bývalého chorvatského premiéra Ivo Sanadera na základě mezinárodního zatykače. Odhodlanost v boji proti korupci a zneužívání vyšších postavení se zvýšila s příchodem nové předsedkyně vlády Jadranky Kosor, která se ujala vlády v červenci 2009. Od této doby v Chorvatsku probíhá řada zatčení a vyšetřování vysoce postavených vládních úředníků, včetně viceprezidenta vlády, ministra hospodářství, práce a podnikání Damira Polančece a několika manažerů, kteří stojí v čele státních podniků.¹²⁷ V lednu 2010 vláda přijala *Akční plán boje proti korupci a organizovanému zločinu* v březnu 2010, ve kterém Kosor vyhlásila nulovou toleranci zločinu a zároveň představila 145 opatření, která mají zabránit korupci na ministerstvech v souvislosti s přerozdělováním státních zakázek.¹²⁸ Podle Transparency International je Chorvatsko na 47. místě z 90 sledovaných.¹²⁹ Korupční jednání čelních představitelů dopadá i na veřejnost a ta, jako nejvíce zkorumpovanou instituci považuje vládu, chorvatský Sabor a policii. Jako nejčastější příčina korupce je uváděna špatná legislativa a přetrvávající zvyk v uplácení. Nabízí se však otázka, jak předcházet korupčnímu jednání? Jako prevence v boji proti korupci by mohlo sloužit zveřejňování zpráv, týkajících se osobního majetku osob ve vysokých funkcích a to jak na začátku, tak i na konci funkčního období. Jednou z iniciativ, která se snaží snižovat míru korupce ve společnosti je produkt Transparency International, kde na webových stránkách může každý člověk podat zprávu o jednotlivých případech korupce, přičemž mu je zaručena 100% anonymita. Další iniciativa pod názvem *Domovina – Diaspora Association* se snaží systematicky zvyšovat jak soudcovskou etiku, tak i transparentnost operací veřejných institucí a právo na přístup k informacím.

130

---

¹²⁶ *Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011, Conclusions*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/conclusions_croatia_en.pdf (26. 3. 2011)

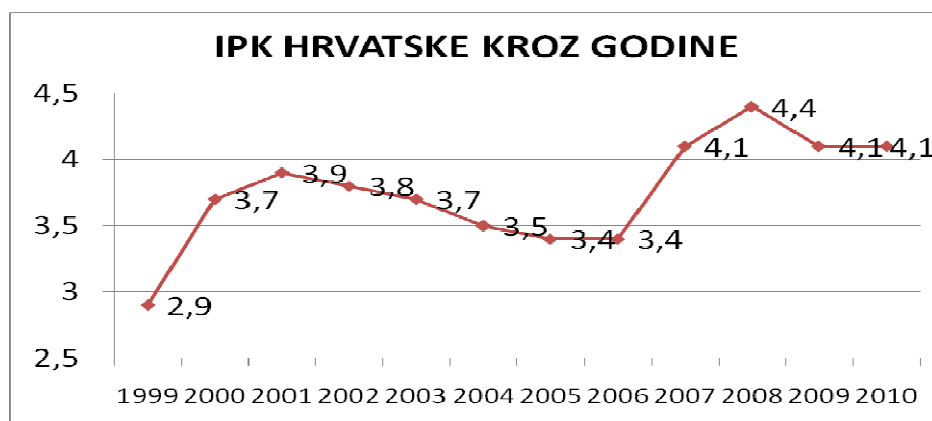
¹²⁷ Konkrétně se jedná o podniky Hrvatska ELEKTROPRIVREDA (Chorvatská energetická společnost), Hrvatske autoceste a Hrvatska poštanska banka.

¹²⁸ ČUČKOVIĆ, Nevenka: *Fight against corruption in Croatia infinities*. Dostupné z: <http://www.eu27watch.org/?q=node/449> (24. 3. 2011)

¹²⁹ *Globalni barometr korupcije*. In: Transparency International Croatia website, <http://www.transparency.hr/index.php?kategorija=17> (17. 3. 2011)

¹³⁰ ČUČKOVIĆ, Nevenka: *Fight against corruption in Croatia infinities*. Dostupné z: <http://www.eu27watch.org/?q=node/449> (24. 3. 2011)

I přes vládní odhodlání potlačit korupci nejsou výsledky příliš příznivé a korupčních skandálů neustále přibývá. Hodnocení míry korupce v Chorvatsku podle indexu CPI¹³¹ pro rok 2010 je na hodnotě 4,1. V níže uvedené tabulce můžeme vidět obrovský nárůst za posledních 11 let, kdy v roce 1999 hodnota CPI byla 2,9.¹³²

Zdroj:<http://www.transparency.hr/index.php?kategorija=17>

Podle Světové banky a Transparency International skóre „kontroly nad korupcí“ (CoC)¹³³ pro rok 2010 bylo 61,8 a touto hodnotou následovalo Itálii. Zemi, které se daří nejlépe dohlížet nad korupcí a potlačovat ji je Finsko, které dosáhlo hodnoty 100.¹³⁴ Tlak na Chorvatsko v souvislosti s korupcí ze strany EU byl vyvinut již v roce 2001 po podepsání Dohod o stabilizaci a přidružení. V rámci SAA se Chorvatsko zavazuje k účasti na protikorupčních projektech a k dodržování *acquis*, které vyžaduje přijetí protikorupční strategie a vytvoření právního rámce pro boj s korupcí. V rámci zpráv EK byla korupce hodnocena vždy jako závažný problém, ve kterém je zapotřebí přijmout efektivní opatření. V únoru 2009 vláda obnovila protikorupční strategii, jejíž součástí byl boj proti korupci v rámci Úřadu pro potlačování korupce a organizovaného zločinu (USKOK), který má politický mandát a je založen na dvou principech: vyšetřování a stíhání korupčních případů.¹³⁵ USKOK se stal velice efektivním a Chorvatsko navíc v souladu s požadavky EU podepsalo a ratifikovalo několik mezinárodních protikorupčních úmluv.

¹³¹ Z anglického Corruption Perceptions Index.

¹³² *Globalni barometr korupcije*. In: Transparency International Croatia website, <http://www.transparency.hr/index.php?kategorija=17> (17. 3. 2011)

¹³³ Z anglického Control of Corruption

¹³⁴ HARDY, Angélique: *FIGHTING CORRUPTION IN CROATIA WITH THE PROSPECT OF EUROPEAN UNION MEMBERSHIP*. Hertie School of Governance – Working Papers, 2010, č. 52, s. 45.

¹³⁵ Tamtéž, s. 47-48.

EK v závěru poslední zprávy *Strategie rozšíření a hlavní výzvy pro rok 2010 – 2011* uvádí jistý pokrok v boji proti korupci v podobě implementace práva k přístupu informacím o veřejných zakázkách do Ústavy, nicméně oblastí, ve kterých se korupce objevuje je stále více než je snesitelné. Zejména se objevují nedostatky ve vysoké politice, kde dochází ke střetu zájmů a v oblasti financování politických stran či volebních kampaní.¹³⁶ Příkladem korupce ve vysoké politice lze uvést případ bývalého chorvatského vicepremiéra a ministra financí Damira Polančece, který měl zneužít pravomoci veřejného činitele a vyplatit jistému advokátovi půl milionu kun za nepotřebnou odbornou studii. S jeho jménem jsou ovšem spojeny i další tři korupční skandály a to financování výstavby veřejného osvětlení v jeho rodišti za 230 000 kun a poškození potravinářského koncernu Podravka za 400 milionů kun, které měl jako bývalý zaměstnanec spolu s dalšími manažery poškodit nezákonnými finančními transakcemi. Dále je stíhán za zpronevěru, kdy spolu se šéfem chorvatské energetické společnosti Hrvatska ELEKTROPRIVREDA měl připravit stát o téměř 600 miliónů kun.¹³⁷ Dalším korupčním skandálem ve vysoké politice, jak už bylo zmíněno výše, je případ bývalého premiéra Ivo Sanadera. Sanader v červenci 2009 nečekaně rezignoval dva roky před vypršením mandátu. Na post premiéra tak nastoupila Jadranka Kosor, která je známa svou odhodlaností v boji proti korupci. V prosinci 2010, po útěku ze země, byl Sanader dopaden a na základě mezinárodního zatykače obviněn z rozsáhlé korupce. Byl obviněn z pronevěry stovky milionů eur, které měly skončit v rukách Demokratického společenství (HDZ), které jej po zveřejnění aféry ze svých řad vyloučilo. Dále se ve spojení s jeho osobou objevily nesrovnalosti týkající se prodeje kontrolního podílu ve státní rafinerii.¹³⁸ Korupční aféra se nevyhnula ani ministerstvu obrany, kde byl v prosinci 2010 odsouzen ministr obrany bývalé Sanaderovy vlády Berislav Rončević.¹³⁹

---

¹³⁶ *Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011, Conclusions*. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/conclusions_croatia_en.pdf (26. 3. 2011)

¹³⁷ *Prominentní politik odsouzen na 15 měsíců*. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-47145920-prominentni-politik-odsouzen-na-15-mesicu-nechal-udelat-zbytecnou-studii-za-1-7-milionu> (15. 10. 2010)

¹³⁸ *Rakousko se rozhoduje, zda vydá Ivo Sanadera do Chorvatska*. In: Český rozhlas website, http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/rakousko-se-rozhoduje-zda-vyda-ivo-sanadera-do-chorvatska--828891 (27. 12. 2010)

¹³⁹ DORIĆ, Petar: *Croatia. Nation in Transit 2010*. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4756ad561a.pdf> (24. 3. 2011), s. 175.

3.4. Hraniční spor mezi Slovinskem a Chorvatskem

Spor Slovinska a Chorvatska o hranice existuje již od konce druhé světové války, ale do popředí se dostal až v 90. letech, tedy v době, kdy došlo k rozpadu Jugoslávie. Jelikož obě země po získání samostatnosti a po přechodu z autoritativního režimu k demokracii, se zabývaly spíše institucionálními reformami, tak problematiku vytyčení hranic nějak zásadně neřešily. Hranice tedy zůstaly v podobě, v jaké byly v rámci bývalé Jugoslávie.¹⁴⁰

25. června 1991 na základě svých zjištění Badinterova komise přijala status quo k vymezení hranic mezi oběma státy. Hranice ve vnitrozemí nikdy problémem nebyla, ovšem o námořní hranici se vedou spory již od rozpadu bývalé Jugoslávie. Ve zprávě z roku 1993 se Slovinsko dožadovalo změny stanovení hranice, přičemž uvedlo důvod, že nemá volný přístup do mezinárodních vod. Tlak z jeho strany zesílil v době, kdy se stalo členem EU a Chorvatsko zemí aspirující na členství v Unii. Vyvíjelo tlak zejména k tomu, aby zabezpečilo chorvatskou pravomoc nad mořským koridorem, odkud a kam směřuje lodní doprava ze slovinského přístavu Koper. V roce 2000 zástupci Chorvatska, Slovinska a Itálie podepsali dohodu v Anconě, kde prohlásili, že téměř 3,5 km široký koridor představuje mezinárodní námořní cestu a zároveň se vzdali jakékoliv formy hospodářského využití toho prostoru. S tímto závěrem jednání Slovinsko příliš spokojené nebylo, neboť usilovalo o absolutní držení koridoru. O dva roky později tehdejší předsedové vlád podepsali tzv. Dohodu Drnovšek - Račan, přičemž Chorvatsko učinilo určité ústupky a Slovinsko na oplátku souhlasilo s hraničními úpravami podél řeky Mura. Piranský záliv, tak byl touto dohodou rozdělen – dvě třetiny připadly Slovinsku, to tak získalo koridor do mezinárodních vod, a jednu třetinu Chorvatsko. Dohoda byla ovšem na straně chorvatského Saboru odmítnuta. Lublaň na toto odmítnutí reagovala prohlášením, že jestliže je Chorvatsko kandidátskou zemí EU, tak spor již není na bilaterální úrovni, ale musí se jím zabývat celé Společenství.¹⁴¹ Na tomto slovinském postoji lze vidět, že Slovinsku bylo jasné, že Chorvatsko neustoupí. Proto využilo jeho snahy a úsilí stát se členem EU a požádalo Společenství, aby tlak na Chorvatsko byl vyvíjen z Bruselu například v podobě podmínky „pokud vyřešíte hraniční spor se Slovinskem, můžete být členy EU“.

---

¹⁴⁰ RYCHLÍK, J. – PERENČEVIĆ, M.: c. d., s. 7.

¹⁴¹ *Border Dispute*. In: Budapest Analyses, http://www.budapestanalyses.hu/docs/En/Analyses_Archive/analysys_217_en.html (1. 2. 2011)

Bilaterální spor se tak přenesl na úroveň Společenství a začal ovlivňovat přístupová jednání Chorvatska. Unie se tak stala prostředníkem mezi oběma zainteresovanými státy a v době zablokování přístupových jednání ze strany Slovinska pak posílila pozice Komise v roli mediátora. Slovinsko jednání oficiálně zablokovalo 19. prosince 2008, kdy slovinský premiér Borut Pahor vetoval otevření dalších vyjednávacích kapitol. Jako důvod uvedl, že v dokumentech, předložených Chorvatskem k negociaci, jsou naznačeny chybné hraniční linie¹⁴². I přes snahu tehdejšího francouzského předsednictví obě země nejevily známky jakékoliv ochoty dohodnout se na kompromisu, který by tento spor vyřešil a jednání mohla pokračovat.

Nejvíce úsilí v tomto případě vyvinula Komise Olli Rehna, která přišla s návrhem zřídit odbornou skupinu, která by napomohla vyřešit zdlouhavý spor mezi Chorvatskem a Slovinskem a odblokovat přístupová jednání. Expertní skupina se měla skládat z odborníků jako například Martti Ahtisaariho nebo Roberta Badintera.¹⁴³ Komisi v této záležitosti přislíbila pomoc i trojka předsednictví EU, jejíž snahou bylo udržet stabilitu v regionu západního Balkánu. Cílem expertní skupiny bylo zprostředkovat jednání mezi zeměmi a nasměrovat je, aby svůj spor předložily k posouzení Mezinárodnímu soudnímu tribunálu v Haagu (ICT), neboť bylo zřejmé, že

¹⁴² *Slovenia to block Croatian EU entry over border dispute*. Dostupné z: <http://www.euronews.net/2008/12/18/slovenia-to-block-croatian-eu-entry-over-border-dispute/> (30. 3. 2011)

¹⁴³ M. Ahtisaari je odborníkem, který již několik desetiletí vyvíjí úsilí v řešení mezinárodních konfliktů a Roberta Badinter je francouzský právní odborník, který stál v čele rozhodčí komise pro bývalou Jugoslávii v roce 1990.

na bilaterální úrovni ke konsensu nedojde. Obě země souhlasily s návrhem O. Rehna vytvořit odborný tým, ale Slovinsko odmítlo jakoukoliv angažovanost Haagu.¹⁴⁴ Tím pádem tato iniciativa EK nepřinesla požadovaný výsledek. Aby vůbec došlo k nějakému posunu v jednání, tak se obě země musely dohodnout, jako cestou spor budou řešit. Chorvatsko zastávalo názor, že by spor měl vyřešit ICT. Naopak Slovinsko preferovalo vyřešení sporu na půdě EU.¹⁴⁵

Chorvatsko, které se nebránilo pomoci ze strany soudního tribunálu, již několikrát Slovinsku předložilo návrh na posouzení sporu tímto orgánem. Se spoluprací s ICT mělo již zkušenosti v případě sporu o námořní hranici s Černou horou, kde v roce 2008 obě strany nechali posoudit spor ICT a zavázaly se respektovat jeho rozhodnutí.¹⁴⁶ Slovinsko ovšem touto cestou spor řešit nechtělo.

S ohledem na neúspěšné řešení dané situace expertní skupinou přišel O. Rehn s dalším návrhem, který měl pomoci vyřešit hraniční spor. Návrh zohledňoval jak požadavek Slovinska – vyřešení sporu na půdě EU, tak i požadavek Chorvatska, které chtělo posoudit spor ICT. Rehn tedy navrhnul vytvořit speciální soudní tribunál, který by byl pod záštitou EU. V dubnu 2009 tak Rehn oběma stranám předložil návrh na vytvoření arbitrážního soudu. Chorvatsko s návrhem souhlasilo, ale Slovinsko opět k návrhu mělo několik výhrad, které Chorvatsko nemohlo akceptovat.¹⁴⁷ Na základě výše uvedených skutečností v červnu 2009 Olli Rehn konstatoval, že EK již nemůže nabídnout žádná další řešení, která by vedla k vyřešení sporu mezi oběma státy. Po několika neúspěších v roli mediátora tak EU rozhodla, že se jedná o spor na bilaterální úrovni, a že si jej země musí vyřešit mezi sebou.¹⁴⁸

Po odstoupení Ivo Sanadera z postu premiéra se bilaterálních rozhovorů se Slovinskem ujala Jadranka Kosor. Kosor souhlasila se svým slovinským protějškem v tom, že jednání nebudou probíhat za přítomnosti EU. Jelikož jednání probíhala výhradně jen mezi dvěma premiéry, tak průběh a stav jednání nebyl znám. Oba premiéři

---

¹⁴⁴ VUCHEVA, Elitsa: *EU proposes mediation group for Croatia-Slovenia dispute*. Dostupné z: <http://euobserver.com/9/27465> (31. 3. 2011)

¹⁴⁵ CROSSICK, Stanley: *Croatia vs Slovenia: echo of past*. Dostupné z: <http://crossick.blogactiv.eu/2009/03/11/slovenia-vs-croatia-echo-of-past/> (31. 3. 2011)

¹⁴⁶ CROSSICK, Stanley: *Croatia vs Slovenia: echo of past*. Dostupné z: <http://crossick.blogactiv.eu/2009/03/11/slovenia-vs-croatia-echo-of-past/> (31. 3. 2011)

¹⁴⁷ VUCHEVA, Elitsa: *Croatia EU timetable slipping away over border dispute*. Dostupné z: <http://euobserver.com/9/28328> (30. 3. 2011)

¹⁴⁸ VUCHEVA, Elitsa: *EU proposes mediation group for Croatia-Slovenia dispute*. Dostupné z: <http://euobserver.com/9/27465> (30. 3. 2011)

pak předstoupili 11. září 2009 s předběžnou dohodou o arbitráži, jejíž podpis a následná ratifikace v obou zemích je spojena s odblokováním chorvatských přístupových jednání. Dohoda o arbitráži byla podepsána 4. listopadu 2009 za přítomnosti předsedající země EU a položila tak základ pro vyřešení sporu.¹⁴⁹ Dohoda zavazuje oba státy, aby předstoupily před arbitrážní soud, který rozhodne o třech základních otázkách: (1) stanovení námořní i pozemní hranice mezi oběma státy, (2) vymezení užívání námořních oblastí, (3) vyřešení slovinského přístupu do mezinárodních vod. V dohodě je také doslovně uveden postup vztahující se ke slovinské blokaci přístupových vyjednávání, který zní: „Slovinsko se zdrží svých výhrad k otevírání a uzavírání vyjednávacích kapitol v těch případech, kde by příčina souvisela s hraničním sporem. Obě strany se vyhnou jakýmkoliv akcím či prohlášením, které by mohly negativně ovlivnit přístupová vyjednávání.“¹⁵⁰

Ihned po podpisu dohody následovala ratifikace. V Chorvatsku se proti dohodě vzesla velká vlna kritiky. Chorvatská vláda ovšem nemohla připustit, aby přístupová jednání byla nadále blokována a otázka vyřešení sporu a dokončení přístupových jednání pro ni bylo prioritou. Slovinsko tak velmi obratně využilo situace, že je členem EU a může si klást větší nároky a Chorvatsko pouze kandidátem na členství. K pozitivnímu vyřešení situace také přispěla osobnost Jadranky Kosor, která vedla rozhovory s mnohem pozitivnějším přístupem než Sanader a dalším aspektem, který urychlil dohody mezi oběma státy, byl mezinárodní tlak vyvíjený na Slovinsko.

Podle EK politická dohoda o hraničním sporu, která ukončila blokaci přístupových jednání, zlepšila vztahy mezi oběma zeměmi a velkou mírou k tomuto pokroku přispěly také parlamenty obou zemí, které dohodu ratifikovaly.¹⁵¹

---

¹⁴⁹ *Usnesení Evropského parlamentu o zprávě o pokroku Chorvatska za rok 2009.* In: Evropský parlament website, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/afet/re/793/793021/793021cs.pdf (30. 3. 2011)

¹⁵⁰ *Dohoda o arbitráži mezi Slovinskem a Chorvatskem.* Dostupné z: http://www.esiweb.org/enlargement/wp-content/uploads/2010/02/arbitration_agreement.pdf (30. 3. 2011)

¹⁵¹ *Croatia 2010 progress report.* In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/hr_rapport_2010_en.pdf (30. 3. 2011)

4. Uzavření chorvatských přístupových jednání v roce 2011 – realita nebo fikce?

Na základě provedené analýzy oblastí, které jsou konfliktními místy v rámci vztahů Chorvatsko - Evropská unie je zřejmé, že kandidát na členství má šanci uspět pouze za předpokladu, že bude nadále pokračovat v reformním úsilí a dodržovat podmínky, které si EU klade.

Dopad na přístupová jednání jednotlivých problematických aspektů se v průběhu času měnil a měnila se i jejich důležitost. Problém s hraničním sporem mezi Chorvatskem a Slovinskem měl na jednání o vstupu země do EU obrovský vliv, neboť jednání byla zablokována na několik měsíců a zprostředkovat dohodu mezi oběma státy bylo takřka nemožné. V současnosti však tento spor již do jednání nezasahuje a dá se říci, že jeho potenciál přerušit či dokonce zastavit přístupová vyjednávání je marginální. Spolupráce s Mezinárodním soudním tribunálem v Haagu byla podmíněna již na počátku zintenzivnění vztahů mezi Chorvatskem a EU a týkala se především vydání Ante Gotoviny do Haagu a plnění tohoto požadavku bylo pro EU stěžejní. Jelikož Chorvatsko tomuto závazku nedostalo, tak tento aspekt měl za následek přerušování jednání ze strany ER. Po dopadení Gotoviny tato překážka byla překonána, ovšem podmínka plně spolupracovat s ICTY zůstává nadále až do současnosti. Dne 15. dubna by Mezinárodní soudní dvůr v Haagu měl vynést rozsudek nad Ante Gotovinou, Mladenem Markačem a Ivanem Čermakem. Je pravděpodobně, že celá chorvatská společnost bude verdikt ICTY s napětím sledovat. Za Gotovinu se postavila jak katolická církev, tak i celá řada chorvatských celebrit a vysokoškolských profesorů, kteří soudní dvůr nepovažují za spravedlivý.¹⁵² Ovšem úsilí chorvatské vlády stát se členem EU je tak silné, že jakýkoliv rozsudek bude plně respektovat a přístupové rozhovory by neměl žádným způsobem ovlivnit. V souvislosti s touto problematickou oblastí můžeme konstatovat, že pokud Chorvatsko bude plně spolupracovat se soudním tribunálem, bude více ochotné spolupracovat v hledání vojenských dokumentů, konkrétně z operace Bouře, tak tento sporný bod by neměl být překážkou v ukončení jednání o vstupu Chorvatska do EU. Je ovšem otázkou, jak současný vrchní prokurátor Serge Brammertz, vyhodnotí úroveň a intenzitu spolupráce země s tribunálem ve vydání

---

¹⁵² *V Haagu Gotovinu soudí, v Chorvatsku se za něj modlí.* In: Zpravodajský server Lidových novin, http://www.lidovky.cz/tiskni.asp?r=ln_noviny&c=A110331_000031_ln_noviny_sko&klic=242042&mes=110331_0 (2. 4. 2011)

těchto dokumentů. Je tedy možné, že se Chorvatsko dostane do podobné situace jako v roce 2005, kdy přístupová jednání byla odložena na základě prohlášení vrchní prokurátorky Carly Del Ponte.

Největší problém s čím se Chorvatsko v současnosti musí vypořádat, aby uspělo v přístupových jednáních a stalo se další členskou zemí EU, je kapitola 23 *acquis*. Tato kapitola, která byla otevřena teprve v červnu 2010¹⁵³, se týká oblasti soudnictví a základních lidských práv a Chorvatsko stále tuto kapitolu uzavřenu nemá, neboť EK v této oblasti vidí nedostatky, které je nutné napravit a přijmout vhodná opatření. Problematika dodržování národnostních práv stále není zcela vyřešena a vyžaduje velké úsilí ze strany chorvatské vlády, aby se s tímto problémem dokázala vypořádat. Samozřejmě v této oblasti Chorvatsko učinilo obrovské pokroky a to jak v přijetí *Ústavního zákona o právech národnostních menšin* z prosince 2002, tak i ve vytvoření pozitivnějšího prostředí pro návrat srbských uprchlíků. Jak již bylo naznačeno v kapitole o této problematice, tak návrat srbských uprchlíků, konkrétně návrat jejich vlastnických práv a oprava či nová výstavba jejich domů má ještě mnohé nedostatky, na což také EK upozornila. Soudnictví a celkový soudní a právní systém musí nutně projít další reformou, aby se standart této instituce zvýšil a Chorvatsko se přiblížilo k zemím EU. S touto oblastí úzce souvisí, snad nejaktuálnější téma chorvatské společnosti současnosti, korupce. Jak jsem již zmínila, tak korupce se v současnosti dotýká zejména jedinců, kteří zastávali vysoké posty ve státní správě. Je nutné podotknout, že v očích ostatních členských zemí EU Chorvatsko ztrácí na důvěryhodnosti, a proto je nezbytné, aby chorvatská vláda přijala protikorupční opatření, která budou předcházet korupčním skandálům ve vysoké politice.

Evropský komisař pro rozšíření vyjádřil podporu Chorvatsku a uvedl, že jednání jsou v závěrečné fázi. Oznámil, že se s chorvatskou premiérkou dohodl na tom, že je nutné udržet tempo v provádění zbývajících reforem. Dále zdůraznil, že se země musí zaměřit na dokončení reformy soudnictví a veřejné správy, boje proti korupci a organizované trestné činnosti, spolupráci s ICTY a v této souvislosti vyřešit otázky týkající se válečných zločinů, menšin a lidských práv.¹⁵⁴

---

¹⁵³ ČUČKOVIĆ, Navenka: *Fight against corruption*. Dostupné z: <http://www.eu-27watch.org/?q=node/449> (2. 4. 2011)

¹⁵⁴ *Fuele says Croatia must focus on remaining difficult reforms*. In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2010/studeni/predsjednica_vlade_kosor_sa_stefanom_fueleom/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2010/studeni/predsjednica_vlade_kosor_sa_stefanom_fueleom/(back)/temu) (2. 4. 2011)

Ačkoliv jednotliví představitelé členských zemí Chorvatsko chválí za učiněné pokroky v přístupových jednáních, tak zpočátku nikdo oficiální termín vstupu země do EU přímo sdělit nechtěl a v jistém ohledu to nebylo ani jejich záměrem a to pro případ, že by EU byla nucena termín vstupu opět odložit. Dokladem tohoto tvrzení byla i odpověď dánského premiéra Larse Rasmussena na otázku vstupu Chorvatska do EU, který řekl: „*Chorvatsko v přístupových rozhovorech učinilo velký pokrok a jednání vstupují do závěrečné fáze. Není však na mně, abych stanovil konkrétní termín vstupu.*“ Nicméně po jednání s chorvatskou premiérkou Jadrankou Kosor později uvedl, že vstup země do EU bude mít historický vliv na země v regionu a uvítal by, kdyby jednání byla uzavřena v červnu letošního roku, v čemž ho podpořil i dánský parlament.¹⁵⁵ Dne 14. března se J. Kosor setkala se zpravodajem Evropského parlamentu Hannesem Swobodou za účelem potvrzení snah chorvatské vlády v rámci projednávání 23. kapitoly. Kosor uvedla, že vláda se intenzivně zabývá plněním akčního plánu, který byl přijat na základě průběžné zprávy EK o pokroku Chorvatska ke členství v EU. Konkrétně se v současné době zaměřuje na boj proti korupci a snižování počtu nevyřízených soudních případů starších tří let a dodala, že vláda se bude snažit dokončit jednání do konce června.¹⁵⁶ Slovensko, v čele s Ivetou Radičovou, vyjádřilo také Chorvatsku plnou podporu a uvedlo, že je jeho záměrem, aby se země do EU začlenila co nejdříve. Slovensko bylo vždy zemí, která Chorvatsko na jeho cestě do EU podporovala a tuto náklonnost vyjádřila i v roce 1995, kdy vyvíjela tlak na EU, aby přístupová jednání s Chorvatskem obnovila.¹⁵⁷ Viktor Orbán, maďarský premiér, jehož země nyní předsedá EU uvedl, že během dubna 2011 by Chorvatsko mělo dostat termín pro dokončení jednání o vstupu a dodal, že následující dva měsíce budou rozhodující pro uzavření dlouhotrvajícího procesu přistoupení. Zároveň však upozornil, že pokud EU v dubnu termín nestanoví, je možné, že doba přistoupení bude prodloužena. Kosor však jednání chce bezpodmínečně dokončit do konce maďarského předsednictví, tj. do 30. června 2011. Z chorvatského pohledu se jedná o historický, strategický a

---

¹⁵⁵ *Danish PM says Croatia has made great progress in EU entry talks.* In: Government of the Republic of Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/kosor_i_rasmussen_velik_napredak_u_pregovorima/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/kosor_i_rasmussen_velik_napredak_u_pregovorima/(back)/temu) (2. 4. 2011)

¹⁵⁶ *Prime Minister Kosor meets with EP Rapporteur Hannes Swoboda.* In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/predsjednica_vlade_s_hannesom_swobodom/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/predsjednica_vlade_s_hannesom_swobodom/(back)/temu) (2. 4. 2011)

¹⁵⁷ *Slovakia wants to help Croatia join EU soon.* In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/premierka_kosor_s_premijerom_slovacke_radicovom/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/premierka_kosor_s_premijerom_slovacke_radicovom/(back)/temu) (2. 4. 2011)

symbolický cíl, který chce země dosáhnout v roce, kdy si připomíná 20. výročí chorvatské samostatnosti.¹⁵⁸

Z výše uvedeného tedy můžeme předpokládat, že pokud Chorvatsko udrží tempo svého reformního úsilí a chorvatská společnost se v referendu vyjádří pro vstup země do EU, tak rok 2011 může být rokem, kdy se Chorvatsko, jako první země západního Balkánu, stane jednou z členských zemí Evropské unie.

---

¹⁵⁸ *Hungarian PM says Croatia to get date for completion of EU entry talks in April.* In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/veljaca/madarski_premijer_orban_u_travnju_datum_zavrsetka_pregovora/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/veljaca/madarski_premijer_orban_u_travnju_datum_zavrsetka_pregovora/(back)/temu) (2. 4. 2011)

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou vstupu Chorvatska do EU, konkrétně jeho spornými oblastmi, které se objevily v rámci přístupových jednání. Cílem práce bylo analyzovat vývoj vztahů mezi Chorvatskem a EU s ohledem na problémové otázky, které měly dopad na přístupová jednání. Vybrala jsem si ty sporné oblasti, které EK nejčastěji uváděla ve svých průběžných hodnotících zprávách a označila je jako aspekty, kterými se chorvatská vláda musí intenzivně zabývat a řešit, pokud se chce stát členem EU.

V souvislosti se stanoveným cílem jsem si zvolila následující výzkumné otázky:

1. *Proč Chorvatsko nevyvíjelo a nevyvíjí větší úsilí ve spolupráci s ICTY?*
2. *Jsou analyzované sporné body opravdu zásadním důvodem, proč dosud přístupová jednání nebyla ukončena?*

Výzkumné otázky se pak staly nástrojem ověření následující stanovené hypotézy:

Zvolené problematické aspekty byly důvodem, který ovlivnil a dosud ovlivňuje rychlost a výsledek přístupového procesu i přesto, že je Chorvatsko považováno za nejperspektivnější ze všech kandidátských zemí, jež má potenciál stát se členem EU v nejbližší době.

S ohledem na analýzu vybraných problematických bodů přístupových jednání, bylo nutné se v úvodní kapitole zaměřit na rozšiřovací proces EU, na nástroje a předvstupní strategie vůči západnímu Balkánu, neboť tyto strategie EU již reflektovaly sporné oblasti. Tato část je teoretická, ale bylo nezbytné ji uvést, neboť je důležitá pro pochopení celkového kontextu práce.

Chorvatsko, jako země bývalé Jugoslávie, se musela vyrovnat jak s následky konfliktu z 90. let, tak i z následného autoritativního vládnoucího režimu Franja Tuđmana. V práci je tak nastíněna i historie země, kterou je nutné znát pro pochopení souvislostí a pro zodpovězení otázek, proč zrovna vybrané sporné body jsou problematickými místy ve vztazích mezi Chorvatskem a EU.

Ze strany EU, ještě před započatím přístupových rozhovorů, byla Chorvatsku vytýkána nedostatečná spolupráce s ICTY, která se stala hlavním pilířem politiky EU

vůči zemím západního Balkánu. Otevření přístupových rozhovorů se stalo synonymem pro dopadení a vydání bývalého generála Ante Gotoviny do Haagu. Gotovina, jež se podle mnohých zasadil o vytvoření samostatného chorvatského státu, je považován za válečného hrdinu. Otázka spolupráce s ICTY tak úzce souvisí se silným chorvatským nacionalismem, a proto jakákoliv iniciativa chorvatské vlády v otázce dopadení Gotoviny nebo vydání zásadních vojenských dokumentů z operace Bouře, byla velmi citlivou záležitostí a odrážela se na podpoře vlády ze strany voličů. Zde tedy můžeme nalézt odpověď na první výzkumnou otázku, proč chorvatské vlády se tomuto tématu spíše vyhýbaly, než aby se v něm aktivněji angažovaly. Jelikož chorvatská vláda nevyvíjela příliš velké úsilí v dopadení generála, tak ER rozhodla stanovený termín započetí přístupových jednání, který byl stanoven na 17. března 2005, odložit. I přesto, že Gotovina nebyl vydán, tak vrchní prokurátorka ICTY Carla Del Ponte konstatovala dostatečnou spolupráci a přístupová jednání 4. října 2005 tak mohla být zahájena. Ačkoliv EK ve svých hodnotících zprávách informuje o pokroku ve spolupráci s ICTY, tak v rámci přístupových jednání může být problémem neochota vlády vydat dokumenty týkající se případů obviněných generálů, kteří byli aktivní v rámci operace Bouře. Současný vrchní prokurátor hodnotí snahu chorvatské strany vydat dokumenty jako velmi nedostačující. Proto v souvislosti s tímto problémem můžeme očekávat podobný vývoj jako v roce 2005, kdy prokurátorka soudního dvora znemožnila zahájení přístupových jednání.

V souvislosti s problematikou menšin Chorvatsko učinilo obrovský pokrok v podobě přijetí několika zákonů, přičemž největším úspěchem vlády bylo přijetí *Ústavního zákona o právech národnostních menšin* z prosince 2002, v němž jsou práva národnostních menšin zaručena. Zákon menšinám umožňuje vzdělávat se ve svém jazyce, zastupovat svou minoritu v zastupitelských orgánech jak na místní, tak i státní úrovni, kde například srbská menšina má zaručeno osm křesel. Dále zákon zřizuje instituci – Radu národnostních menšin, která je orgánem, jež dohlíží nad aplikací zákonů a předpisů týkajících se menšin. Je však nutné podotknout, že i přes četné úspěchy v této oblasti, musí vláda zapracovat na dostatečné implementaci Ústavního zákona, zejména ve vztahu k srbské menšině. EK požaduje, aby Chorvatsko zajistilo početnější reprezentaci Srbů ve státní správě, policejních složkách a soudnictví. Zároveň upozorňuje, že stále přetrvává nedostatečné vyřešení situace v otázce návratu srbských uprchlíků, výstavby jejich domů či návratu jejich majetkových práv. Nicméně

pokud vláda bude držet tempo v provádění reform, tak tato oblast by neměla být zásadní překážkou pro jakékoliv další protahování přístupových jednání.

V otázce nedostatečně fungujícího soudního systému a korupce Chorvatsko také učinilo jisté pokroky ve formě přijatých reform, které by měly zajistit absolutní nezávislost soudců. Ovšem výběr soudců a státních zástupců není podle EK stále dostatečně transparentní, a proto Chorvatsko by v tomto ohledu měla vyvinout ještě větší úsilí a pokračovat v započatých reformách. Korupce, která v současnosti zasahuje až do nejvyšších vládních míst je pro Chorvatsko oslabujícím elementem. Nicméně vláda Jadranky Kosor je odhodlána této výzvě čelit a podniknout nezbytná opatření. Jako prevenci proti korupčnímu jednání uvedla přijetí změny legislativy a zveřejňování finančních prostředků politiků před a po ukončení mandátu.

Chorvatsko-slovinský spor o hranice v Piranském zálivu měl, co se týče dopadu na přístupová jednání, zásadní vliv. Problém o vnější hranice těchto zemí se táhne již od 90. let, kdy obě země získaly samostatnost. Nicméně spor se viditelněji projevil v prosinci 2008, kdy Slovinsko jednání zablokovalo na celých 10 měsíců. Komise v roli mediátora se neosvědčila a spor tak byl vyřešen na bilaterální úrovni. Slovinsko tak využilo své pozice člena EU, kde si mohlo klást větší podmínky. Naopak Chorvatsko, jako kandidátská země, jejíž prioritou bylo znovuotevření jednání, činilo ústupky. V listopadu 2009 tak byla uzavřena dohoda o arbitráži, která hraniční spor uzavřela. Vliv tohoto problému na přístupová jednání se tak stal zcela marginální, neboť v dohodě o arbitráži byl včleněn následující odstavec: *„Slovinsko se zdrží svých výhrad k otevírání a uzavírání vyjednávacích kapitol v těch případech, kde by příčina souvisela s hraničním sporem. Obě strany se vyhnou jakýmkoliv akcím či prohlášením, které by mohly negativně ovlivnit přístupová vyjednávání.“*

Ve výše zmíněných argumentech tak můžeme nalézt odpověď na druhou výzkumnou otázku „Jsou analyzované sporné body opravdu zásadním důvodem, proč dosud přístupová jednání nebyla ukončena?“ V současnosti jednání ovlivňuje zejména oblast soudnictví a lidských práv, jež je obsahem 23. kapitoly acquis, jejíž uzavření je pro Chorvatsko nejobtížnější, a dále spolupráce s ICTY. Hraniční spor již v rámci vyjednávání ztratit svůj význam. Chorvatsko podle slov představitelů členských zemí má potenciál stát se členem EU v roce 2011, konkrétně by přivítali uzavření jednání do konce června, kdy končí maďarské předsednictví. Ovšem vzhledem k problémům, které

chorvatské vyjednávání provázejí, zejména v souvislosti s nedostatečnou spoluprací s ICTY je mým odhadem, že termín vstupu do EU bude z června 2011 odložen.

Prameny a literatura

Accession Partnership with Croatia: In: EUR LEX, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:042:0051:01:EN:HTML> (18. 3. 2011)

Address of Serge Brammertz, Prosecutor of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia to the Security Council on 18 June 2010. In: ICTY website, http://www.icty.org/x/file/Press/Statements%20and%20Speeches/Prosecutor/100618_proc_brammertz_un_sc_en.pdf (29. 3. 2011)

A milestone in the European Union's relations with the Western Balkan countries. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/milestone_en.htm (12. 3. 2011)

Border Dispute. In: Budapest Analyses, http://www.budapestanalyses.hu/docs/En/Analyses_Archive/analysys_217_en.html (1. 2. 2011)

Brussel European Council 17and 18 June 2004. In: Council of the European Union website, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/81035.pdf), (11. 2. 2011)

CARDS. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/cards/index_en.htm (19. 3. 2011)

CARDS Programme. Dostupné z: <http://www.delmkd.ec.europa.eu/en/bilateral-relations/eu-assistance/CARDS.htm> (19. 3. 2011)

Case Information sheet. In: ICTY website, <http://www.icty.org/x/cases/cermak/cis/en/cis-cermak.pdf>).

Completion Strategy Reports (2010). In: ICTY website, <http://www.icty.org/sid/100166> (29. 3. 2011)

Compliance with Hague tribunal is key to accession. In: Evropský parlament website, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PRESS+NR-20050831-1+0+DOC+XML+V0//EN> (29. 3. 2011)

Council Conclusions concerning Croatia. In: Evropská rada website, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/85182.pdf (29. 3. 2011)

Council Decision of 25 November 1991 denouncing the Cooperation Agreement between the European Economic Community and the Socialist Federal Republic of Yugoslavia. In: EUR LEX, <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991D0602:EN:HTML> (6. 3. 2011)

Council decision on the principles, priorities and conditions contained in the European Partnership with Croatia. Dostupné z: http://www.mvpei.hr/ei/Download/2004/06/01/part_croat.pdf (12. 3. 2011)

Council Regulation (EC) No 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. In: EUR-LEX, <http://eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996R1257:EN:HTML> (6. 3. 2011)

Conclusions on Croatia: Strategy main challenges 2009 – 2010. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/conclusions_on_croatia_en.pdf (14. 3. 2011)

Conclusions Croatia 2010. Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/conclusions_croatia_en.pdf (29. 3. 2011)

Croatia is a stable democracy: Interview with Alessandro Fracassetti, OSCE Mission to Croatia Spokesperson (2004). In: Organization for Security and Co-operation in Europe website, <http://www.osce.org/zagreb/32628> (24. 3. 2011)

Croatia Progress Report 2005. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2005/package/sec_1424_final_progress_report_hr_en.pdf (25. 3. 2011)

Croatia Progress Report 2007. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2007/nov/croatia_progress_reports_en.pdf (25. 3. 2011)

Croatia 2010 Progress Report. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/hr_rapport_2010_en.pdf (19. 3. 2011)

Danish PM says Croatia has made great progress in EU entry talks. In: Government of the Republic of Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/kosor_i_rasmussen_velik_napredak_u_pregovorima/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/kosor_i_rasmussen_velik_napredak_u_pregovorima/(back)/temu) (2. 4. 2011)

Dohoda o arbitráži mezi Slovinskem a Chorvatskem. Dostupné z: http://www.esiweb.org/enlargement/wp_content/uploads/2010/02/arbitration_agreement.pdf (30. 3. 2011)

Enlargement Strategy and Main Challenges 2009-2010. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/strategy_paper_2009_en.pdf (29. 3. 2011)

Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/strategy_paper_2010_en.pdf (26. 3. 2011)

Enlargement Strategy and Main Challenges 2010-2011, Conclusions. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2010/package/conclusions_croatia_en.pdf (26. 3. 2011)

Enlargement strategy paper 2005: In: EUR-LEX, http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=505DC0561 (18. 3. 2011)

EU a západní Balkán. In: euractiv website, <http://www.euractiv.cz/vnejsi-vztahy/link-dossier/eu-a-zapadni-balkan> (12. 3. 2011)

EUROPEAN COUNCIL BRUSSELS 22 and 23 MARCH 2005: In: Evropská rada website, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/84335.pdf (29. 3. 2011)

Financial Assistance. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/croatia/financial-assistance/index_en.htm (14. 3. 2011)

Finanční pomoc. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/index_cs.htm (13. 3. 2011)

Fuele says Croatia must focus on remaining difficult reforms. In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2010/studen/predsjednica_vlade_kosor_sa_stefanom_fueleom/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2010/studen/predsjednica_vlade_kosor_sa_stefanom_fueleom/(back)/temu) (2. 4. 2011)

Globalni barometr korupcije. In: Transparency International Croatia website, <http://www.transparency.hr/index.php?kategorija=17> (17. 3. 2011)

How does a country join the EU? In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/negotiations_croatia_turkey/index_en.htm (6. 3. 2011)

How does it work? In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/index_cs.htm (6. 3. 2011)

Hungarian PM says Croatia to get date for completion of EU entry talks in April. In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/veljaca/madarski_premijer_o_rban_u_travnju_datum_zavrsetka_pregovora/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/veljaca/madarski_premijer_o_rban_u_travnju_datum_zavrsetka_pregovora/(back)/temu) (2. 4. 2011)

Chorvatsko má blíž k obnovení přístupových rozhovorů. In: Euractiv website, <http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/chorvatsko-ma-bliz-k-obnoveni-pristupovych-rozhovoru-006494> (29. 3. 2011)

Implications of Croatia's status for other countries of the Western Balkans. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/80998.pdf (17. 3. 2011)

Konsolidovaná verze Smlouvy o Evropské unii. In: EUR-LEX, http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12002M/htm/C_2002325EN.000501.html (5. 3. 2011)

Konsolidovaná znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropského společenství. In: Úřední věstník EU, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:321E:0001:0331:CS:pdf> (5. 3. 2011)

Mandát a rámec. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/mandate-and-framework_cs.htm (5. 3. 2011)

Međunarodne obveze i suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju. Dostupné z: http://www.min.kulture.hr/userdocsimages/dokumenti/ministarstvo/program_rada/Program_vlade_RH.pdf (17. 3. 2011)

Nástroje předvstupní pomoci: In: Europa Press releases RAPID website, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/1875&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en> (13. 3. 2011)

Negotiation Chapter 23. In: EUROPA-Press Releases website, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/11/138&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (19. 3. 2011)

Negotiating Framework, Luxembourg, 3 October 2005. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/croatia/st20004_05_hr_framedoc_en.pdf (18. 3. 2011)

Opinion on Croatia's Application for Membership of the European Union. In: EUR-LEX, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2004/com2004_0257en01.pdf (17. 3. 2011).

Podmínky pro rozšíření. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/conditions-for-enlargement/index_cs.htm (5. 3. 2011)

Politické vztahy s EU. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/croatia/relation/index_cs.htm (18. 3. 2011)

Politika rozšiřování. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/index_cs.htm (5. 3. 2011)

Prime Minister Kosor on Brammertz report. In: Government of the Republic of Croatia, http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2009/prosinac/predsjednica_vlade_brammertz_prepoznao_napore_hrvatske_vlade. (29. 3. 2011)

Prime Minister Kosor meets with EP Rapporteur Hannes Swoboda. In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/predsjednica_vlade_s_hannesom_swobodom/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/predsjednica_vlade_s_hannesom_swobodom/(back)/temu) (2. 4. 2011)

Proces stabilizace a přidružení. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/index_cs.htm (10. 3. 2011)

Program Vlade Republike Hrvatske u mandatnom razdoblju 2003.–2007. Dostupné z: http://www.min.kulture.hr/userdocsimages/dokumenti/ministarstvo/program_rada/Program_vlade_RH.pdf (17. 3. 2011)

Prominentní politik odsouzen na 15 měsíců. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-47145920-prominentni-politik-odsouzen-na-15-mesicu-nechal-udelat-zbytecnou-studii-za-1-7-milionu> (15. 10. 2010)

Rakousko se rozhoduje, zda vydá Ivo Sanadera do Chorvatska. In: Český rozhlas website, <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/zprava/rakousko-se-rozhoduje-zda-vyda-ivo-sanadera-do-chorvatska--828891> (27. 12. 2010)

Reforms in Croatia in the field of Judiciary and Fundamental Rights. In: EUROPA-Press Releases website, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/11/138&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (19.3.2011)

Report from the Commission 2003. In: EUR-LEX, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0139:FIN:EN:PDF> (20. 3. 2011)

Report from the Commission 2004: The Stabilisation and Association process for South East Europe. In: Evropská komise website, http://www.delmkd.ec.europa.eu/en/bilateral_relations/SAP%20Report%202004%20Global.pdf (20. 3. 2011)

Report on reforms in Croatia in the field of judiciary and fundamental rights (negotiation chapter 23). In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/hp/interim_report_hr_ch23_en.pdf (29. 3. 2011)

Screening a sledování. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/screening-and-monitoring_cs.htm (8. 3. 2011)

Slovakia wants to help Croatia join EU soon. In: Government of the Republic Croatia website, [http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/premijerka_kosor_s_premijerkom_slovsacke_radicovom/\(back\)/temu](http://www.vlada.hr/en/naslovnica/novosti_i_najave/2011/ozujak/premijerka_kosor_s_premijerkom_slovsacke_radicovom/(back)/temu) (2. 4. 2011)

Slovenia to block Croatian EU entry over border dispute. Dostupné z: <http://www.euronews.net/2008/12/18/slovenia-to-block-croatian-eu-entry-over-border-dispute/> (30. 3. 2011)

Stabilisation and Association Agreements. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/history_en.htm (11. 2. 2011)

Statement by Jean Asselborn on the EU-Croatia task force meeting in Luxembourg on 26 April 2005. In: Luxembourg Presidency of the Council of the European Union website, <http://www.eu2005.lu/en/actualites/communiqués/2005/04/26taskforce/index.html> (29. 3. 2011)

Statement by the Prosecutor Concerning the Gotovina and Ademi Cases. In: ICTY website, http://www.icty.org/x/cases/gotovina/cis/en/cis_gotovina_al_en.pdf (29. 3. 2011)

The Thessaloniki agenda for the Western Balkans: In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/thessaloniki_agenda_en.htm (13.3.2011)

The Western Balkan countries on the road to the EU. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/history_en.htm#1 (10. 3. 2011)

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobodách. In: Euroskop website, http://www.euroskop.cz/gallery/2/772-umluva_o_ochrane_lidskych_prav_a_svobod.pdf (24. 3. 2011)

Usnesení Evropského parlamentu o zprávě o pokroku Chorvatska za rok 2009. In: Evropský parlament website, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/afet/re/793/793021/793021cs.pdf (30. 3. 2011)

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina. In: Narodne novine website, <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/310287.html> (24. 3. 2011)

Uzavření jednání a smlouva o přistoupení. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/process-of-enlargement/closure-and-accession_cs.htm (8. 3. 2011)

V Haagu Gotovinu soudí, v Chorvatsku se za něj modlí. In: Zpravodajský server Lidových novin, http://www.lidovky.cz/tiskni.asp?r=ln_noviny&c=A110331_000031_ln_noviny_sko&klic=242042&mes=110331_0 (2. 4. 2011)

Why you don't always get what you want. EU enlargement and civil society in Central and Eastern Europe. Acta Politica 2010, č. 45, s. 1. Dostupné z: www.palgrave-journals.com (25. 3. 2011)

Začal soud s Ante Gotovinou. In: Zpravodajský server Lidových novin, http://www.lidovky.cz/zacal-soud-s-ante-gotovinou-dfx-/ln_zahranici.asp?c=A080311_144031_ln_zahranici_hel (2. 4. 2011)

Zagreb summit 24 November 2000. In: Evropská komise website, http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/zagreb_summit_en.htm (7. 3. 2011)

Literatura

EVERY, Graham: *EU enlargement – how transitional periods solve problems*. European Political Science, 2010, č. 9. Dostupné z: <http://www.palgravejournals.com/eps/journal/v9/n4/full/eps201059a.html> (3. 3. 2011)

BLAHUŠIAK, Igor: *Zahraničná a bezpečnostná politika Chorvátska*. In: Stýskalíková, V. – Smekal, H. – Blahušiak, I. – Lasák, J. – Prtina, S. – Stankov, D. (eds): *Zahraniční a bezpečnostní politika Slovinska, Chorvatska a Rumunska a vývoj bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině*. Brno, Mezinárodní politologický ústav 2005.

BREZOVSKÁ, Katarína: EK: *Chorvatsko musí přidat v reformě soudnictví a v boji s korupcí*. In: Český rozhlas website, <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/zprava/858923> (26.3.2011)

CROSSICK, Stanley: *Croatia vs Slovenia:echo of past*. Dostupné z: <http://crossick.blogactiv.eu/2009/03/11/slovenia-vs-croatia-echo-of-past/> (31. 3. 2011)

ČUČKOVIĆ, Nevenka: *Fight against corruption in Croatia infinities*. Dostupné z: <http://www.eu-27watch.org/?q=node/449> (24. 3. 2011)

DIENSTBIER, Jiří: *Stabilita Balkánu*. In: Dienstbier, J. – Dienstbierová J. – Had, M. – Matějka, Z. – Stach, S. – Šťouračová, J. (EDS.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie – příspěvek České republiky*. Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006.

DORIĆ, Petar: *Croatia. Nation in Transit 2010*. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4756ad561a.pdf> (24. 3. 2011)

FIALA, Petr - PITROVÁ, Markéta (EDS.): *Rozšiřování ES/EU*. Brno, Mezinárodní politologický ústav 2002.

FREYBURG, Tina: *National identity matters: the limited impact of EU political conditionality in the Western Balkans*. National Centre of Competence in Research (NCCR) Challenges to Democracy in the 21st Century, 2008, č. 19. Dostupné z: <http://www.nccrdemocracy.uzh.ch/publications/workingpaper/pdf/WP19.pdf> (24. 3. 2011)

GENSCHER, Hans-Dietrich: *Erinnerungen*. Dostupné z: http://www.ena.lu/hans_dietrich_genscher_erinnerungen-030003115.html (25. 3. 2011)

HAD, Miloslav: *Evropská unie a Balkán*. In: Dienstbier, J. – Dienstbierová J. – Had, M. – Matějka, Z. – Stach, S. – Šťouračová, J. (EDS.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie – příspěvek České republiky*. Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006.

HAD, Miloslav - STACH, Stanislav: *Vztahy EU se zeměmi západního Balkánu*. In: Dienstbier, J. – Dienstbierová J. – Had, M. – Matějka, Z. – Stach, S. – Šťouračová, J. (EDS.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie – příspěvek České republiky*. Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006.

HANSON, Alan: *Croatian Independence from Yugoslavia, 1991-1992*. Dostupné z: <http://www.wilsoncenter.org/subsites/ccpdc/pubs/words/3.pdf> (25. 3. 2011)

HARDY, Angélique: *FIGHTING CORRUPTION IN CROATIA WITH THE PROSPECT OF EUROPEAN UNION MEMBERSHIP*. Hertie School of Governance – Working Papers, 2010, č. 52.

HLOUŠEK, Vít: *Chorvatsko: Mezi pokusem autoritarismu a evropskou integrací*. In: *Komparace politických systémů. Nové demokracie střední a východní Evropy*. Praha, Oeconomica 2008.

JOVIĆ, Dejan: *Croatian and the European Union: a long delayed journey*. Journal of Southern Europe & the Balkans, 8, 2006, č. 1, s. 1-27. Dostupné z: <https://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/869/1/Jovic,%20JSEB,%20Vol%208,%20No%201,%20April%202006.pdf> (25. 3. 2011)

KIM, Julie: *Balkan Cooperation on War Crimes Issues*. Dostupné z: <http://www.usembassy.it/pdf/other/RS22097.pdf> (29. 3. 2011)

KRNIĆ, Frane: *Ratifikaci chorvatské přístupové smlouvy by mohl ohrozit i český opt-out*. In: Euractiv website, <http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/frane-krnic-ratifikaci-chorvatske-pristupove-smlouvy-by-mohl-ohrozit-i-cesky-opt-out-008157> (26. 3. 2011)

NOVÁK, Pavel: *Návrat uprchlíků*. In: Český rozhlas website, <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/zprava/858923> (26. 3. 2011)

PELIKÁN, Jan – HAVLÍKOVÁ, Lubomíra – CHROBÁK, Tomáš – RYCHLÍK, Jan – TEJCHMAN, Miroslav – VOJTĚCHOVSKÝ, Ondřej: *Dějiny Srbska*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2004.

RYCHLÍK, Jan – PERENČEVIĆ, Milan: *Dějiny Chorvatska*. Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2007.

SAMARDŽIJA, Višnja - STANICIC, Mladen: *EU relations with Croatia 2005. Croatia on the path towards EU: Conditionally and challenge of negotiations*. Mediterranean Politics 2006. Dostupné z: <http://www.iemed.org/anuari/2006/aarticles/aSamardzija.pdf> (13. 3. 2011)

SAMARDŽIJA, Višnja: *Croatia's Preparation for EU Accession*. GDN-SEE 2003. Dostupné z: http://www.wiiv.ac.at/balkan/files/GDN_EU_Samardzija_EUandCroatia.pdf (8. 3. 2011)

SEDELMEIER, Ulrich – SCHIMMELFENNING, Frank: *The Politics of European Union Enlargement: Theoretical approaches*. New York, Routledge 2005. Dostupné z: <http://www.ewidgetsonline.com/dxreader/Reader.aspx?token=q1Cntklbh81C+w4sxDUWEQ%3d%3d&rand=1031697437&buyNowLink=&page=&chapter> (4. 3. 2011)

SEDELMEIER, Ulrich - SCHIMMELFENNING, Frank: *Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research*. Journal of European Public Policy, 9, 2002, č. 4. Dostupné z: http://www.eup.ethz.ch/people/schimmelfennig/publications/02_JEPP_TheorizingEnlargement.pdf (4. 3. 2011)

ŠTĚRBA, Václav: *Proces rozšiřování EU – vztahy EU ke kandidátským/přistupujícím zemím*. Parlamentní institut, září 2005.

ŠTĚRBA, Václav: *Evropská unie a západní Balkán. Deset let stabilizace*. Mezinárodní politika, 2005, č. 11.

TATALOVIĆ, Siniša: *National minorities and croatian democracy*. Politička Misao, 43, 2006, č. 5.

TIEDE, Wolfgang: *Croatia and Serbia on their road to EU accession – halfway there?* South-East Europe Review, 2007, č. 1.

VUCHEVA, Elitsa: *Croatia EU timetable slipping away over border dispute*. Dostupné z: <http://euobserver.com/9/28328> (30. 3. 2011)

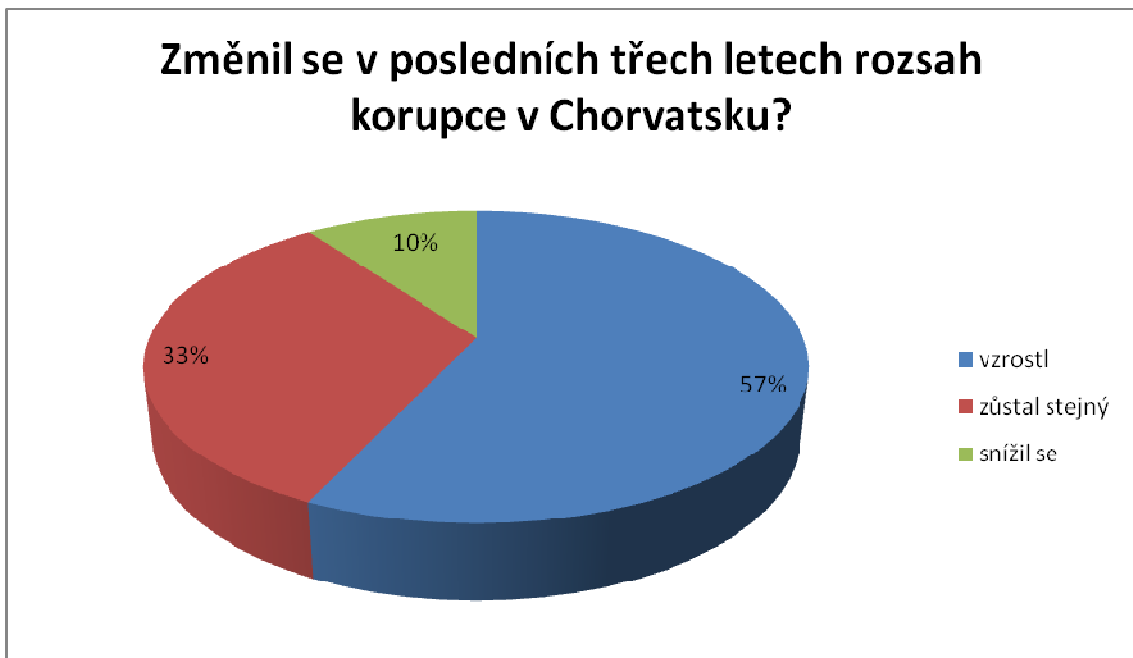
VUCHEVA, Elitsa: *EU proposes mediation group for Croatia-Slovenia dispute*. Dostupné z: <http://euobserver.com/9/27465> (31. 3. 2011)

VUJČIĆ, Zeljka: *TRANSITION ONLINE: Back into the rating room*. Dostupné z: <http://www.tol.org/client/article/13751-back-into-the-waiting-room.html?print> (24. 3. 2011)

Přílohy

Zdroj: <http://www.transparency.hr/index.php?kategorija=17> (Upraveno autorem)

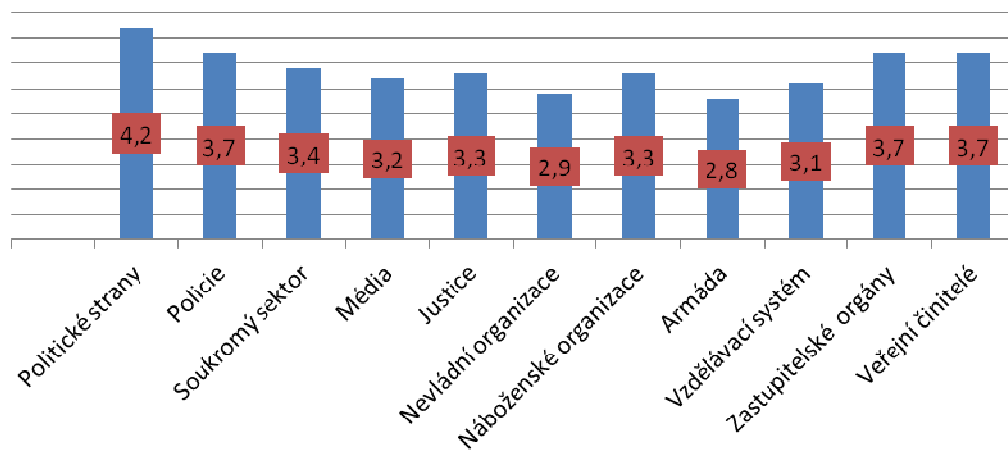

Zdroj: <http://www.transparency.hr/index.php?kategorija=17> (Upraveno autorem)

Do jaké míry si myslíte, že jsou tyto instituce zkorumpované?

1-nezkorumpované

5-totálně zkorumpované

Zdroj: <http://www.transparency.hr/index.php?kategorija=17> (Upraveno autorem)